

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE MESLEKİ YETERLİKLERİ

Ferdağ ÇAKIR

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretimi) Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eylül 2006

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Eğitimin işlevi, yeni yetişen bireylere, bireysel ve toplumsal yaşamları için gerekli olan temel bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmak ve onların toplumda ekonomik yönden yaşamlarını sürdürebilmeleri için bir meslek alanında gerekli bilgi, beceri ve tekniklerini öğretmektir. Eğitim bu işlevini, örgün eğitim alanını oluşturan okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarında gerçekleştirir. Okulöncesi ve ilköğretimde tüm öğrencilerin zihinsel, bedensel ve sosyal gelişimleri bir bütün olarak desteklenir. Ortaöğretimde öğrenciler, ya yükseköğretime hazırlayan akademik öğretim ya da bir meslek edinmelerini sağlayan, mesleki ve teknik öğrenim görürler. Yükseköğretimde ise, bir meslek alanında uzmanlık düzeyinde öğrenim görürler. Yaygın eğitim alanında ise, bireylere ya yeni bilgi ve becerilerin kazandırılması ya da bilgi ve becerilerin yenilenmesi ve geliştirilmesi amaçlanır.

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim, ortaöğretim kurumlarındaki mesleki ve teknik liseler ile yaygın eğitim kurumlarında verilir. Meslek liselerinde dört yıllık bir eğitim sürecinde öğrencilere bir meslek dalında çalışabilmeleri için gerekli bilgi ve beceriler ile yeterlikler kazandırılır. Meslek lisesinde yer alan bölümlerden birisi de Grafik Bölümüdür. Bu bölümde, öğrencilerin, yeni tasarım araçlarını ve görsel iletişim dilini kullanarak tasarım yapabilmelerini sağlama amaçlı bir eğitim programı uygulanır. Grafik alanına ara nitelikli işgücü yetiştirme yönünden önemli bir işlevi olan ve kitle iletişim araçlarının kullanım ve etki

alanının yaygınlaşmasına paralel olarak önemi daha da artan bu bölümü bitiren öğrencilerin iş yaşantısının gerektirdiği yeterliklere sahip olup olmadıklarının belirlenmesine gerek vardır. Bu gerekliliğe dayandırılan bu çalışmada meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre, tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanlarındaki mesleki yeterliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma, 2001-2002 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Gazi Teknik ve Anadolu Meslek Lisesi Grafik Bölümü ve Bursa il merkezinde bulunan Necatibey Kız Meslek Lisesi Grafik bölümü öğrencileri, öğretmenleri ile staj yapılan işyerlerindeki işverenler ile gerçekleştirilmiştir. Tarama türünde gerçekleştirilen araştırmanın verileri anket aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde frekans ve yüzde dağılımından yararlanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda öncelikle meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanlarındaki mesleki yeterlikleri belirlenmiştir. Bunun için öğrencilerin, öğretmenlerin, işverenlerin veri toplama aracında yer alan 33 maddeye verdikleri yanıtların yüzdelerine bakılmış ve bu verilere göre öğrencilerin dört alanda yeterlikleri kazanma düzeyleri belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre meslek lisesi grafik bölümü öğrencileri tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanındaki yeterlikleri yetersiz düzeyde bulunmuştur. Bu bulgu, Grafik Bölümü öğretim programının öğrencilere grafik alanındaki mesleki yeterlikleri kazandırmada yeterince etkili olmadığını göstermektedir.

ABSTRACT

VOCATIONAL COMPETENCE OF STUDENTS ATTENDING THE VOCATIONAL SCHOOL GRAPHICS PROGRAM, IN ACCORDANCE WITH STUDENTS, INSTRUCTORS' AND EMPLOYERS' OPINIONS

Ferdağ ÇAKIR

Anatolian University Graduate School of Educational Sciences

Department of Educational Sciences (Curriculum and Instruction Program)

Eylül 2006

Supervisor: Prof. Mustafa SAĞLAM

The process of education is to gain individual's the man skills, knowledges and techniques and provide them with vocational knowledges, skills and techniques that they can ensure their lives economically in the society. That educational process can be provided in a formal education system through pre-school education basic education, secondary education and higher education and in a informal education system. In pre- education and basic education the mental, physical and social progresses all students are supported as a whole. In secondary education students are provided with an education which prepares them for a higher education or they are provided with a vocational education which prepares them for a profession. In higher education they get a vocational knowledges in an expert level. Informal education aims to ensure the individuals to learn new knowledges and skills or to renew their own knowledges and skills.

In Turkey, vocational and technical education is submitted at vocational and technical education schools in secondary educational institutions and informal educational institutions. Vocational schools provide their students within the four years education process the necessary knowledges, skills and techniques to work in a profession. The graphics program is one of the branches of vocational schools. In this program the aim is to provide the students the ability to make designs using new design vehicles and the visual communication

language. Students who graduated from this program, which aim is to train qualified interval work force and which importance raises parallel to the effect and usages of the public communication vehicles; it is also important to determine if these graduated students are vocationally qualified enough.

In this research, which based due to the above-mentioned requirement, it is aimed to define vocational competence of students attending the vocational school graphics program, in accordance with students'-, instructors'-and employers' opinions, according to their designs, technology, print techniques and general skills.

This research hereby was carried out in the academic year 2001-2002, within the scope of students and instructors of Eskişehir province Gazi Technical and Anatolian and Vocational School Graphics Program and Bursa province Necatibey Vocational School for Girls, and of graphics programs as well as of employers whose place of employment are used by trainees. Data for the thoroughly-made research were collected by questionnaires.

Frequency, and percentages were utilized for analysis of research data. In compliance with the aim of the research, vocational competence of students attending the vocational school graphics program, in accordance with students'-, instructors'-and employers' opinions, according designs, technology, print techniques and general skills were determined as the first step. For this purpose, percentiles of 33 questions replied by students, instructors, and employers were examined and the competence level was determined in for branches.

The research results according to the students, instructors and employers have emerged that Vocational School Graphics Program Students' vocational competence is inadequate regarding design technologies and printing techniques. Their design- and technology levels, their printing techniques and their general skills competence level have been assessed as inadequate. And this result leads to that the graphics education program wasn't effective on the students to provide them with the necessary Graphics Program vocational competence knowledge.

Birinci Bölüm

GİRİŞ

Bilimsel gelişmelere paralel olarak, bilim ve teknoloji gelişmekte ve yenilenmektedir. Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, sanayii yaşamını da etkilemektedir. Sanayi deki bu değişim ekonomi ve eğitim gibi temel sistemleri de etkilemektedir. Toplumsal yaşamda eğitim sisteminin büyük önemi vardır.

Eğitim; “Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlanır (Ertürk,1998,s. 12). Kaynağı insan olan eğitimin amacı; bireye olumlu davranışlar kazandırmak, bir mesleğin bilgi, beceri ve tekniklerini öğretmek, onu daha üretken kılmaktır (Adem, 2000, s.5). Eğitimin sosyal, politik, ekonomik görevleri olduğunu söylemek mümkündür (Bursalıoğlu, 1978, s. 62).

Eğitim sonunda bireylere, yeni davranışlar kazandırmak amaçlanmaktadır. Bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak ülkemizin de bilim ve teknoloji alanındaki yarışa etkili olarak katılması, böylece gelişen ve değişen dünyamızdaki yerini alması gerekmektedir. Bu amaca ulaşmanın kaynağını nitelikli insan gücü oluşturmaktadır. Türkiye’de eğitim sisteminin üstlendiği nitelikli insan gücünü yetiştirme görevi, farklı eğitim alanlarında ve basamaklarında gerçekleştirilir. Bugünkü eğitim sistemimizin yapısı 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasası ile oluşturulmuştur. Bu Yasaya göre eğitim sistemimiz örgün eğitim ve yaygın eğitim alt sistemlerinden oluşmaktadır. Okulöncesi eğitimden başlayarak yükseköğretimi de içeren okul içi eğitimi kapsar. Eğitim sistemi, bireyi geleceğe hazırlayan, toplumun üretken ve yararlı bir parçası yapmayı amaçlayan, sınırlı yaş gruplarına yönelik belirli programları olan bir eğitim biçimidir. Okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim örgün eğitim sistemini meydana getirir (Fidan, 1996, ss. 4-5).

Eğitim sistemi, toplumsal kalkınmayı gerçekleştirecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi görevi yerine getirirken, öğrencileri üretken bir yurttaş olarak görür ve toplum yaşamına, mesleğe ve ileri yaşama hazırlar. Bunların her biri, eğitim sisteminin değişik aşamalarında gerçekleşir (T.İş Bankası, 1999, s.237).

Çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye’de de ortaöğretim, genel ve mesleki eğitim olmak üzere iki alt sistemden oluşur. Genel eğitim veren kurumlardaki gençler, akademik programı tamamlar ve yükseköğretime hazırlanırlar. Mesleki ve teknik eğitim programlarında ise gençler, genel kültür ve uygulama ağırlıklı meslek eğitimi alırlar. Genel ve meslek liselerinde eğitim ve öğretim süresi dört yıldır (TÜSİAD, 1999, s. 63).

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim çalışmaları örgün ve yaygın eğitim hizmeti veren kuruluşlarca yürütülmektedir. Örgün eğitim, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. Yaygın eğitim ise, yetişkin eğitimi anlamında kullanılmaktadır. Yaygın eğitim kurumları, pratik kız sanat okulları, olgunlaşma enstitüleri, endüstri pratik sanat okulları, yetişkinler temel eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri, özel kurslar, özel dershaneler, mesleki eğitim merkezlerinden oluşur.

Erkek Teknik Öğretim genel müdürlüğüne bağlı okullar; endüstri meslek liseleri, anadolu meslek liseleri, teknik liseler, anadolu teknik liseleri ve çok programlı liselerdir. Kız Teknik Öğretim genel müdürlüğüne bağlı okullar ise; kız meslek liseleri, meslek liseleri, anadolu kız meslek liseleri, kız teknik liseleri ve anadolu kız teknik liseleridir (TÜSİAD, 1999, ss. 71-76).

Erkek Teknik Öğretim genel müdürlüğüne bağlı okullardan olan endüstri meslek liseleri, Kız Teknik Öğretim genel müdürlüğüne bağlı okullardan olan meslek liseleri kız meslek ve anadolu kız meslek liselerinde uygulanan programlardan biri de, grafik programıdır. Tasarım ve Teknolojisi alanındaki Grafik dalı; yeni tasarım araçları ve görsel iletişim dilini kullanarak tasarım yapılan meslek alanıdır (MEB, 2000, s.2).

Tasarım ve teknolojisi programı ile bireylere, temel bilimleri içeren bilgi ve becerilerin yanı sıra, güçlü insan ilişkileri, iletişim kurabilme, değişimlere ve teknolojiye uyum sağlayabilme, sistemleri anlayıp kullanabilme yeterlilikleri kazandırmak hedeflenmiştir (MEB, 2000, s. 5).

Tasarım Teknolojisi Grafik bölümü, endüstri meslek, meslek ve kız meslek liselerinde ilköğretimden sonra dört yıl süren bir eğitimi kapsamaktadır. Bu okullarda öğrencilere, genel kültür ve meslek alanlarında yeterlik kazandırılmaktadır.

Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşümünde yapması gereken en önemli boyutlardan birisi de hiç kuşkusuz eğitim alanında alacağı tedbirler oluşturmaktadır. Genç nüfusun bilgi teknolojilerince eğitilmesi ve bunların eğitildikleri alanlarda istihdamlarının sağlanması Türkiye'nin kalkınmasında önemli bir avantaj olacaktır. Bunun için nitelikli insan gücü yetiştirmek önemlidir. Ortaöğretim de mesleki ve teknik öğretimin yapısı nitelikli işgücü yetiştirme açısından kritik öneme sahiptir (Kılıç, 1998,s.20). Bu nedenle mesleki yeterliklerin çok iyi belirlenmesi ve bu yeterliliklerin çağın ihtiyaçlarına cevap vermesi gerekmektedir. Bu araştırmada Mesleki ve Teknik eğitim kapsamındaki tasarım teknolojisi grafik bölümü mesleki yeterliklerinin çağın ihtiyaçlarına cevap verip vermediği irdelenmiştir.

Meslek Lisesi Grafik bölümü öğrencilerinin mesleki yeterliklerinin değerlendirilmesinin amaçlandığı araştırma sorununun daha iyi anlaşılması için eğitim ve eğitim kurumlarının işlevi, mesleki ve teknik eğitiminin gelişimi, mesleki ve teknik eğitimin amacı ve işlevleri, mesleki ve teknik eğitimin gelişimi ve bugünkü yapısı, meslek liseleri, amacı ve işlevleri, tasarım teknolojisi grafik bölümü, tasarım teknolojisi grafik bölümünün gelişimi ve kapsamı, tasarım teknolojisi grafik bölümünün öğretim programı, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme konularıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Daha sonrada araştırmanın konusunu oluşturan meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin mesleki yeterlikleri ayrıntılı olarak irdelenmiştir.

1.1.Eğitimin ve Eğitim Kurumlarının İşlevi

Her ülkede toplumun devamlılığını sağlamak ve toplumsal yaşamın düzenli, sağlıklı ve sürekli işleyişini sürdürmek amacıyla hukuk, ekonomi, siyaset, eğitim, ulaşım, güvenlik, hizmet vb. bir dizi toplumsal sistemler vardır. Bu sistemler birbirlerini etkilerler ve birbirlerinden etkilenirler. Çünkü bir toplumsal sistemin çıktıları diğer bir toplumsal sistemin girdileri olarak iş görür.

Toplumsal yaşamda diğer toplumsal sistemlere girdi sağladığı için eğitim sisteminin ayrı bir önemi vardır. Çünkü eğitimin hedefi birey, amacı da davranış değiştirmedir. Eğitim sürecinin sonunda, bu süreçten geçen bireylerin davranış biçimlerinde değişme olması beklenir. Bu anlamda eğitim, “bireyin davranışlarında belli amaçlara göre istenilen değişimleri oluşturma sürecidir.” Bu süreçteki belli amaçlar, toplumun ve bireyin istemlerini, gereksinimlerini yansıtır. Bu açıdan eğitim, hem toplumun varlığını, hem de bireylerin bu toplum içinde yaşamlarını sürdürebilmelerinin temel aracıdır” (Sağlam, 2001).

Bireyin davranışlarında bireylerin ve toplumun gereksinimlerine göre istenilen değişimleri oluşturma süreci planlı, programlı, düzenli, kasıtlı ve denetimli olarak örgün ve yaygın eğitim kurumlarında gerçekleştirilir. Eğitim kurumlarında bireylerin toplumun beklenti, gereksinim ve öngörülere doğrultusunda, hem toplumsal yaşamda sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi yönlerden kendilerini ifade edebilmelerini, hem de toplumu bu yönlerden geliştirmelerini sağlayacak bilgi, beceri, tutum ve değerlerin göstergeleri olan davranışları kazanmaları beklenir. Bu açıdan eğitim sisteminin çıktısı ne kadar nitelikli ise, diğer toplumsal sistemlerin işleyişleri ve hizmetleri de o kadar nitelikli olacaktır. Buna göre, bir ülkenin kalkınması ve gelişmesi, uluslararası düzeyde yarışabilen güçlü bir ekonomik sisteme, güçlü bir ekonomik sistemin oluşması ve işleyişi de, eğitim sisteminde çağdaş gelişmelerin gerektirdiği niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesine bağlıdır (Sağlam, 2005).

Günümüzde bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı ve yoğun gelişmeler, hemen tüm ülkelerde eğitimden iletişime, ekonomiden siyasete tüm toplumsal sistemleri de derinden etkilemekte ve toplumdaki hizmet, üretim ve işletim sistemlerinde yoğun teknoloji artışını ve kullanımını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle bugün tüm gelişmiş ve

gelişmekte olan ülkelerde teknolojik güce sahip olmak önemli bir amaç olarak görülmektedir (Sağlam, 2005). Bu amaca ulaşmanın kaynağını nitelikli insan gücü oluşturur. İstenilen nitelikteki insan gücünü yetiştirme de eğitim sisteminin görevidir. Bu nedenle eğitim, tüm ülkelerde, ülkenin kalkınmasında ve gelişmesinde temel etken olan insan kaynaklarının nicel ve nitel yönden geliştirilmesine yapılan bir yatırım olarak görülmektedir (Senemoğlu, 1997, ss.7-8).

Ülkelerin ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayarak gelişip güçlenmelerini sağlayabilmeleri ve çağdaşlaşma yönünde gelişim ve değişimlerini sürdürebilmeleri için özellikle yeni yetişen çocuklar ve gençler başta olmak üzere tüm bireylere, günümüzün bilgi toplumunun gereği olan bilgiye ulaşabilme, bilgiyi ve teknolojiyi kullanabilme ve üretebilme, araştırma yapabilme, sorun çözebilme, doğru karar verebilme, eleştirel ve yaratıcı düşünebilme gibi niteliklerin kazandırılması gereklidir. Bu gerekliliği yerine getirme görev ve sorumluluğu eğitim sistemine aittir (Sağlam, ve D. Kürüm, 2005). Eğitim sistemi içinde bu görev, çeşitli düzey ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarına (okullara) paylaştırılmıştır. Bu görevin gereği olarak okullar, yeni yetişen çocukların ve gençlerin öngörülen bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazanmaları için, bireylerin ve toplumun özellikleri ve gereksinimleri temel alınarak hazırlanan çeşitli eğitim programlarını uygulamakla yükümlüdürler.

Eğitimin kendisine yüklenen bu önemli işlevini yerine getirebilmesi için, her ülkede eğitim sistemini oluşturan eğitim basamaklarının ve bu basamaklardaki eğitim kurumlarının yapı, amaç, işlev ve işleyişleri, bireylerin ve toplumun sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal gereksinimlerini karşılayabilecek biçimde düzenlenir. Türkiye’de de eğitim sisteminin üstlendiği, bireyleri fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden sağlıklı, üretken ve uyumlu yurttaşlar olarak toplum yaşamına, mesleğe ve ileri öğrenime hazırlama ve toplumsal kalkınmayı gerçekleştirecek nitelikli insan gücünü yetiştirme görevi, farklı eğitim alanlarında ve basamaklarında gerçekleştirilir (T. İş Bankası, 1999, s. 237). Örneğin, okulöncesi eğitimde, bir bütün olarak bireyin bedensel, zihinsel, bilişsel ve psikososyal gelişiminin desteklenmesi amaçlanır. Temel eğitimde öğrenciler, toplum içinde bireysel ve toplumsal yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan temel öğrenme araçları ile ortak temel bilgileri, alışkanlıkları, tutumları ve değerleri

kazanırlar. Ortaöğretimde öğrenciler, hem yaşama hem de ilgi, yetenek ve başarılarına göre yükseköğrenime veya mesleğe ya da her ikisine de hazırlanırlar. Yükseköğretimde ise, ülkenin gelişimi ve kalkınmasını sağlayacak nitelikli işgücünün ve bilim adamlarının yetiştirilmeleri amaçlanır (Sağlam, 2006, s.229).

Türkiye’de bugünkü eğitim sisteminin yapısı 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası ile oluşturulmuştur. Bu yasaya göre eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim alt sistemlerinden oluşmaktadır (MEB, 2000, ss.8-9).

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden ayrılmış olan kişilere ilgi ve gereksinme duydukları alanlarda yapılan eğitimidir (Fidan, 1996, s.5). Yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen formal eğitim etkinliklerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitimde belli bir yaş sınırı yoktur. Her yaş grubu için (çocuk, genç, yetişkin vb.) yaygın eğitim etkinlikleri düzenlenebilir (Özgül, 1995, s.5). Ancak yaygın eğitim etkinliklerine katılanların genellikle yetişkin olması nedeniyle yaygın eğitim ve yetişkin eğitimi eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Yaygın eğitim kurumları, pratik kız sanat okulları, olgunlaşma enstitüleri, endüstri pratik sanat okulları, yetişkinler temel eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri, özel kurslar, özel dershaneler, mesleki eğitim merkezlerinden oluşmaktadır (Özgül, 1995, ss.28-29) .

Örgün eğitim, belli bir yaş grubundaki bireylere, Milli Eğitimin amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir (Fidan, 1996, s.5). Örgün eğitim, aşamalı olarak sınıflandırılmış eğitim basamakları içinde, eğitimin evrensel, ulusal ve özel amaçlarını gerçekleştirmek üzere belli yaş gruplarındaki öğrencilere yönelik belirli eğitim programlarının uygulandığı okullardaki eğitim ve öğretim etkinliklerini kapsar. Örgün eğitim, okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarından oluşur.

Okulöncesi eğitim, zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimini, planlanmış bir ortam içinde sağlayan ve onları ilköğretime hazırlayan

bir eğitim basamağıdır (Özgül, 1995, s.3). İlköğretim, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar, öğrenim süresi 8 yıldır ve temel eğitim olarak adlandırılır. Ortaöğretim, ilköğretime dayalı, dört yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik eğitimin kurumlarının tümünü kapsar. Yükseköğretim, Milli Eğitim Sistemi içinde ortaöğretime dayalı en az iki yılı kapsayan her kademedeki eğitim- öğretim tümüdür (Özgül, 1995, s.4). Yükseköğretim kurumları, üniversiteler, fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, meslek yüksekokulları, uygulama ve araştırma merkezleridir.

Hemen tüm ülkelerin eğitim sistemlerinde olduğu gibi, Türk eğitim sisteminde de zorunlu temel eğitimin üzerine yapılandırılan ve yükseköğrenim ve iş yaşamı için bir girdi kaynağı olan ortaöğretimin işlevleri, hem yükseköğretimin beklentilerine hem de iş yaşamının gereksinimlerine göre belirlenir. Bu açıdan ortaöğretimin işlevi, temel eğitimden gelen öğrencilerin öğrenme yetilerini ve bilgi birikimlerini geliştirerek onları ileri öğrenim süreçleri ile üretim ve hizmet süreçlerine katılabilecek nitelikte yetiştirmektir. Bu iki yönlü işlevinin gereği olarak ortaöğretimde öğrencileri ilgi, istek, yetenek ve yeterlikleri yönünde yükseköğrenime veya iş yaşamına hazırlayıcı çeşitli eğitim programları uygulanır. Bu programlar amaçlarına göre, genel olarak genel eğitim, mesleki- teknik eğitim ve güzel sanatlar eğitimi olarak üç kümede toplanır (Sağlam, 2006, s.229). Genel eğitim amaçlı programlarda öğrenciler öncelikle yükseköğretime; mesleki teknik eğitim amaçlı programlarda öğrenciler öncelikle iş yaşamıyla, güzel sanatlar eğitimi programlarında da öğrenciler belli bir sanat dalında temel becerileri kazanırlar, aynı zamanda da yükseköğretime hazırlanırlar.

İzleyen bölümde, araştırmanın konusuyla doğrudan ilişkili olduğu için Türk eğitim sistemi içinde mesleki teknik eğitimin tanımı, amacı, kapsamı ve tarihsel gelişimi açıklanacak, daha sonra da ortaöğretim düzeyinde mesleki- teknik eğitim verilen önemli kurumlardan birisi olan meslek liseleri ve bu liselerdeki Grafik Bölümünün öğretim programı tanıtılacaktır.

1.2. Mesleki ve Teknik Eğitim, Tanımı, Amacı ve İşlevi

Günümüzde bilginin, teknolojinin ve ürünlerinin hızlı gelişimi ve yayılması, her ülkede bireysel ve toplumsal yaşamda; sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi sistemlerde ve üretim- istihdam ilişkilerinde köklü değişmelere neden olmaktadır. Bu durum, tüm ülkelerde bu değişimin gerektirdiği insan gücünün yetiştirilmesi sorununu ortaya çıkarmaktadır (Sağlam, 2006). Özellikle günümüzde ekonomik anlayış ve uygulamalarda daha belirgin biçimde ortaya çıkan küreselleşme, bilgi, teknoloji, rekabet, verimlilik, toplam kalite, uluslararası etkileşim, serbest dolaşım gibi değerleri ön plana çıkarmıştır (Doğan, 1999). Bu açıdan temel sorun, bu değerlere uyabilen, bilgi ve teknolojiyi anlayan ve kullanabilen, verimli ve kaliteli mal ve hizmet üretebilen, özellikle karar verebilen ve sorun çözebilen, iş gücü nitelikleri ile mal ve hizmet üretiminde uluslararası düzeyde hazır olabilecek bir iş görenlerin yetiştirilmesidir. Bu sorunun çözümü, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nitelikli işgücü girdisi sağlama görevini üstlenmiş olan mesleki ve teknik eğitimin orta ve yükseköğretim düzeyinde ekonominin isteklerini karşılayabilecek bir yapıya sahip olmasına bağlıdır (Sağlam, 2006). Bu nedenle, eğitim sistemi içinde mesleki ve teknik eğitimin önemli bir işlevi vardır.

Alkan, Doğan ve Sezgin (1998, s.3), mesleki ve teknik eğitimi, “bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme süreci” olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre, mesleki ve teknik eğitim, Özgül’ ün de (1995, s.7) belirttiği gibi, bir toplumda ekonomik gelişme için gerekli nitelikteki insan gücünü yetiştiren ve bireylerin yaşama gücüne hükmeden, böylece toplumda bireylerin ve iş yaşamının gereksinimlerini, dengeli bir biçimde kazanmayı hedefleyen bir eğitim biçimidir.

Mesleki ve teknik eğitimin genel amacı, çeşitli okullarda ve programlarda öğrencileri, ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda, hem mesleğe hem de yükseköğretime, hayata ve iş alanlarına hazırlamak; iş alanlarının ihtiyacı olan orta düzeyde meslek elemanlarını yetiştirmek, ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vererek, onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları arama ve ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel

kalkınmasına katkıda bulunma bilinci ve gücü kazandırmak, çevrenin eğitim ve öğretim gereksinimini karşılamak, meslek eğitimi gerekli koşullarda gerçekleştirmek, çevre ve okul işbirliğini kurmaktır (Doğan, Hacıoğlu ve Ulusoy, 1997, s.92).

Bu genel amaç doğrultusunda mesleki- teknik eğitimin işlevi, “ bireyleri ekonomik ve sosyal yönden yararlı, bireysel yönden ise kazançlı meslek alanlarına hazırlamak, başarılı olmalarını sağlamaktır (Alkan, 1998, s.223). Bu işlevi ile mesleki ve teknik eğitim, topluma dönük, istihdama dayalı, tüm eğitim kademelerini kapsayan, kuram ile uygulamayı, iş ile eğitimi bütünleştiren bir nitelik taşımaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1998, s.3).

1.2.1. Mesleki ve Teknik Eğitimin Gelişimi

Mesleki ve teknik eğitim evrensel olarak insanlığın başlangıcından beri gündemde kalmış ve sürekli bir gelişim içinde olmuştur. Mesleki ve teknik eğitim aile içinde eğitimden, mesleki kurumda eğitime ve okul ortamında eğitime ve başlangıçtaki “fakirler için eğitim” anlamından, “herkes için eğitim” anlamı doğrultusunda bir gelişme göstermiştir (Alkan, 1998, s.224).

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin tarihi gelişimi İmparatorluk ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere iki ana bölümde incelenebilir. Bu dönemler birbirlerini tamamlayıcı niteliktedir ve Türk mesleki ve teknik eğitimin temelini oluşturur (MEB.2006, s.1).

Osmanlı İmparatorluğunda mesleki ve teknik eğitim XVIII. yüzyıla kadar geleneksel usuller içinde yaygın eğitim niteliğinde olan esnaf ve sanatkarlar teşkilatlarında yürütülmüştür. Selçuklular döneminde esnaf ve sanatkar teşkilatı Ahilik teşkilatı adıyla kurulmuş, XIX. yüzyılda Osmanlılar döneminde ise Lonca- Gedik (Lonca teşkilatı) adını almıştır (MEB.2006, s.1).

Ahilik teşkilatında mesleğe giriş, mesleki yeterliğinin kontrolü, kalfalık ve ustalığa yükselişin esasları bir sistem bütünlüğü içinde yürütülmüştür. Osmanlılarda da Lonca-Gedik adlı kurumlar, usta yetiştirilmesini ve istihdamını sağlamıştır (MEB.2006, s.2).

Sanayi devrimi, bilim ve teknolojideki gelişmeler, sosyal yaşamda önemli değişimlere neden olmuştur. Ülkemizde de bu değişimin etkileri görülmüştür. Lonca teşkilatı yerini, okul disiplini içinde yürütülen mesleki ve teknik eğitime bırakmıştır. Osmanlı imparatorluğunda eğitimde yenileşmeye askeri okullar açılarak başlanmıştır (Akyüz, 2005, s.132). Bu kapsamda, “Mühendishane-i Bahri-i Hümayun”, “Mühendishane-i Berri-i Hümayun” gibi batı örneğine uygun ilk teknik okullar açılmış, ancak yerli sanayii yi koruma teşebbüslerinden istenilen sonuç alınamamıştır. İkinci Meşrutiyet döneminde bir kısım okullardaki mesleklere demircilik, dökümcülük, marangozluk gibi sanatlarda eklenmiştir (Akyüz, 2005, s.135).

Osmanlı imparatorluğunun gerileme dönemine rastlayan değişim, yerli el sanatlarının ve sanayiinin gerilemesine sebep olmuştur. Bugünkü erkek teknik öğretim okullarının çekirdeğini oluşturan kurumlar 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren açılmaya başlanmıştır. O tarihlerde Tuna valisi olan Mithat Paşa, 1860 yılında Niş’te, 1864’de Rusçuk ve Sofya’da, 1868’de İstanbul’da açtığı okullarla erkek teknik öğretim kurumlarının temelini atmıştır. Bir kısım valiler de, Halep, Trablusgarp, Kastamonu, İzmir ve Konya’da sanat okulları kurmuşlardır. Bu okullar, her yıl biraz daha geliştirilerek Cumhuriyet dönemine kadar faaliyetlerine devam etmişlerdir. Öğrencilere bu okullarda, çuhacılık, araba yapıcılığı, müretteplik, litograflık, kunduracılık, terzilik, debbağlık, kunduracılık, külahçılık gibi sanatlar öğretilmiştir (MEB.2006, s.2).

Kız teknik öğretim alanındaki okullar 1865’de Rusçuk’ta ve İstanbul’da, 1869 yılında Yedikule’de, 1878 yılında Üsküdar’da, 1879 yılında Aksaray’da ve Cağaloğlu’n da açılmıştır. 1883 yılında ise, ticaret ve turizm öğretiminin temelini oluşturan “Hamidiye Ticaret Mekteb-i Alisi” isimli okul açılmıştır (Akyüz, 2005, s.159).

Kurtuluş savaşından sonra, ülkeyi ve devleti yeni baştan kurmak için, eğitim alanında da bazı atılımların gerçekleştirilmesi gerekmiştir. Cumhuriyet döneminde eğitim bir bütünlük içinde ele alınmış, bu dönemde mesleki eğitimin temel kavram ve ilkeleri oluşturmuştur. Başlangıçta bu düzenlemeler Atatürk’ün görüş ve direktifleri ile

gerçekleştirilmiştir (Akyüz, 2005, s. 289). Öğretimdeki dağınıklığı kaldırmak ve öğretimi devletin denetimi altına sokmak için, 3 Mart 1924'te 430 sayılı Tevhid-i Redrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) çıkarılmış. Bu Kanun ile okulların eğitim amaçları ve niteliğinde de birlik sağlanmıştır (T. İş Bankası, 1998, s.97).

Cumhuriyetin kurulmasıyla, ülkeyi yeniden imar etme çalışmalarında hissedilen teknik eleman yokluğu iyice açığa çıkmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere 1925-1930 yılları arasında sanat okullarında öğretmenlik yapacak ve eğitim sisteminin oluşturulmasında yararlanılmak üzere Avrupa ülkelerinden yabancı uzmanlar getirilmiştir. John Dewey, Alfred Kühne, Omar Buyse, Jung ve bir Amerikan heyeti Türkiye'ye davet edilmiştir. Bu uzmanlar çeşitli incelemeler yapmış ve hazırladıkları raporlarda eğitim sisteminin çeşitli yönlerini ele almışlardır. John Dewey, Milli Eğitim Bakanlığının yapısı, öğretmen yetiştirme ve okul sistemine ilişkin olarak yapılabilecek düzenlemeleri; Prof. Dr. Alfred Kühne, Alman pedagog ve mesleki eğitim organizatörü Prof. Dr. Kerscheintener 'in tavsiyesi ile getirilmiştir. Kühne eğitim kurumlarının kurulmasını; Omar Buyse, Mısır asıllı belçikadaki iş üniversitesini kurmuştur. Buyse teknik eleman yetiştirilmesini önermişlerdir. Eğitim sisteminin oluşturulmasında yararlanılmak için getirilen Avrupalı uzmanların önerilerin ışığında 1927 yılından itibaren meslek okulları açma ve yürütme yetkisi belediyelerden Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir (Akyüz, 2005, s.371).

1933 yılında 2287 Sayılı Kanunla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuş, 1935 yılından itibaren de 2765 Sayılı Kanun ile okulların masrafları devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. 1941 yılında 4113 Sayılı Kanunla Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Müsteşarlık, Erkek Teknik, Kız Teknik ve Ticaret Öğretim Müdürlüğü ile Teknik Büro, Yapı İşleri Müdürlükleri ve Muamelat Şefliği gibi dairelerden oluşmuştur (Akyüz, 2005, s.335).

1940- 1960 yılları arası mesleki ve teknik eğitimin yurt çapında yaygınlaştığı ve geliştiği yıllardır. Bu yıllar arasında çok sayıda okul açılmıştır. 1942-1943 öğretim yılından itibaren Erkek Sanat Okulları, Erkek Sanat Enstitüsü haline getirilmiştir. Kız

Teknik Olgunlaşma Enstitüsü ise 1945-1946 yılında açılmıştır. 1954- 1955 yılında ise Akşam Ticaret Liseleri açılmıştır.

Meslek okullarının sayılarının artmasıyla, bu okulların ayrı bir genel müdürlüğe bağlanmasına ihtiyaç duyulmuş, 1933 yılında çıkarılan 2287 Sayılı Maarif Vekaleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanunla (Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü ve Görevleri Yasası), erkek teknik öğretim genel müdürlüğü kurulmuştur (MEB.2006, s.2).

1934 yılında Milli Eğitim, Bayındırlık, Ekonomi, Tarım, Milli Savunma Bakanlıkları ve Genel Kurmay Başkanlığı temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon tarafından, 1936 yılında hazırlanan “Mesleki Tedrisatın İnkişaf Planı” adlı raporda, çırak yetiştirmek üzere çıraklık okullarının, usta olanların mesleklerinde geliştirebilmeleri için gerekli olan bilgileri vermek üzere akşam sanat okulları, sanatların gelişmesine yardım etmek amacıyla gezici köy kurslarının, tekniker düzeydeki elemanları yetiştirmek üzere meslek ve sanat okullarının, yüksek mühendis ile müteahhıs işçi arasındaki teknisyenleri yetiştirmek üzere teknik okullarının, inşaat, makine, elektrik, kimya, maden ve askeri mühendisleri yetiştirmek üzere politeknik-yüksek teknik okulunun açılması öngörülmüştür (Ceylan, 1992, s.20).

Bu çalışmalardan alınan sonuçlar 1941 yılında bir raporda toplanarak, mesleki ve teknik öğretim genel müdürlüğünce bir program geliştirilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı ‘dan 1960’lı yıllara kadar olan dönem mesleki ve teknik öğretimin gelişme ve yaygınlaşma dönemi olmuştur. 1960 yılından itibaren Türkiye planlı kalkınma dönemine girmiştir. Bu dönemde gelişen teknoloji, ekonominin talepleri, sosyal koşullar dikkate alınarak mesleki ve teknik eğitimin yeniden düzenlenmesi çabaları yoğunlaşmıştır (Ceylan, 1992, s.20).

1969-1970 öğretim yılında, mühendis ile becerili işçi ve usta arasındaki yardımcı teknik personeli yetiştirmek amacıyla teknisyen okulları açılmıştır. IX. Milli Eğitim Şurası kararları ve III. Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda 1973-1974 öğretim yılında teknisyen okulları, teknik liselere, sanat enstitüleri ise endüstri meslek liseleri

haline dönüştürülmüştür. 1974-1975 Öğretim yılında Kız Enstitüleri Kız Meslek Liseleri adını almış, Kız Teknik Liseleri de faaliyete geçirilmiştir (MEB.2006, ss.1-5).

27 Şubat 1982 tarih ve 4334 Sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile mesleki ve teknik öğretim müsteşarlığı kaldırılarak bütün birimler tek bir müsteşarlığa bağlanmıştır.

Planlı kalkınma döneminden itibaren, sanayileşmeye ağırlık verilmesi sonucunda mesleki ve teknik alanında eğitim görmüş insan gücü ihtiyacı hızla artmıştır. Teknolojideki gelişmelere paralel olarak, globalleşme, ülkelerarasında iletişimin artması, yabancı dil bilen teknik insan gücüne ihtiyaç duyulmasını gündeme getirmiş ve yabancı dil bilen teknik insan gücünü yetiştirmek amacıyla, 1982-1983 öğretim yılından itibaren 1. sınıflarda yoğun yabancı dil öğretimi yapılan anadolu meslek liseleri, 1983-1984 öğretim yılından itibaren de anadolu teknik liseleri açılmıştır. Anadolu meslek liselerinin ve anadolu teknik liselerinin öğretim süresi ise dört yıldır.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda çıkarılan ve uygulamaya konulan 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile okul sanayi işbirliğinin belirli bir düzen içerisinde yürütülmesi sağlanmıştır (Ceylan, 1992, s.23).

Mesleki ve teknik eğitime verilen önem hükümet programlarında da yer almıştır. Özellikle planlı kalkınma dönemindeki hükümetlerde öncelikle ve ağırlıklı ele alınacağı vurgulanmıştır. Eğitim politikalarının oluşmasında etkili olan Milli Eğitim Şuralarında da Mesleki ve Teknik Eğitime ilişkin tavsiye kararları, sistem bütünlüğü içinde yer almıştır (Ceylan, 1992, s.27).

Ülkemizde eğitim politikalarının oluşmasında etkili olan unsurlardan biri de tavsiye kararlarının alındığı Milli Eğitim Şuralarıdır. İlki 1939'da en sonuncusu da 1998 yılında yapılan şuralarda, eğitimin değişik boyutlarına ilişkin kararlar alınarak eğitim sistemi yönlendirilmeye ve etkilemeye çalışılmıştır. 1939 yılında yapılan I. Milli Eğitim Şurasında, 1936 yılında Bakanlar arası bir komisyon tarafından hazırlanan "Mesleki Tedrisatın İnkişaf Planı" benimsenmiştir. Planda teknik okulların açılması ile meslek ve sanat okulları, akşam erkek sanat okulları sayılarının çoğaltılması yer almıştır (Ceylan,

1992, s.27). VII. Milli Eğitim Şurasında, sanat enstitülerinin öğretim süresinin üç yıla çıkartılması ve okullardaki atölye çalışmalarının etkili kullanılabilmesi için 8-15 öğrenciye bir atölye öğretmeni ayrılması hususu karara bağlanmıştır. VIII. Milli Eğitim Şurasında, ortaöğretimin ikinci döneminin mesleğe, hayata, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlaması üzerinde durulmuş, çeşitli programlar arasında yatay ve dikey geçiş sağlanması öngörülmüş, yöneltme sınıfının genel, mesleki ve teknik ortaöğretim ikinci devresinin birinci yılı olması kararlaştırılmıştır. IX. Milli Eğitim Şurasında, okul-sanayi ilişkileri geliştirilerek uygulamaların da sanayi ve işyerlerinde yapılması kararlaştırılmıştır. X. Milli Eğitim Şurasında, tek tip lisede tarım, ekonomi-ticaret, teknik ve genel kültür bölümlerinin oluşturulması 9. sınıf bölüm derslerinin arttırılması, uygulama ve stajlara daha uzun zaman verilmesi, ortaöğretimin beceri ve meslek kazandıracak programlarla techiz edilmesi üzerinde durulmuştur. XI. Milli Eğitim Şurasında, mesleki ve teknik okulların programlarında ortak kültür dersleri yanında, yerel olanak ve ihtiyaçlara dayalı, iş hayatına ve mesleklere hazırlayıcı çeşitli bölümlere yer verilmesi kararlaştırılmıştır. XII. Milli Eğitim Şurasında, teknik öğretim programı uygulayan okulların, 9. sınıftan itibaren branşlara ayrılması öngörülmüştür. Öğretim programlarının çevrenin ve iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun olarak sürekli geliştirilmesine ve endüstri ile işbirliğinin sağlanması karara bağlanmıştır. XIII. Milli Eğitim Şurasında, yaygın eğitimin yeniden düzenlenmesi öngörülmüştür. XVII. Milli Eğitim Şurasında, mesleki ve teknik eğitimin içinde bulunduğu sorunları ortaya çıkarmak, sorunlarına çözüm üretmek üzere toplumun her kesiminin görüşleri alınmış ve mesleki ve teknik eğitimin dile getirilmiş ve çeşitli çözüm önerileri öngörülmüştür (Akyüz, 2005, ss.364-365).

Planlı kalkınma dönemleri ile başlayan ve Milli Eğitim Şuralarında alınan kararlar ile desteklenen teknik insan gücünün eğitimi büyük önem kazanmıştır. Okul-sanayi ilişkilerinin geliştirilmesine çalışılmış, bu amaçla da meslek eğitimi ile işyerlerindeki eğitimi düzenleyen bir takım kanunlar çıkartılmıştır. 2089 Sayılı Çıraklık, Kalfalık ve Ustalık Yasası da bunlardan birisidir. Ancak bu kanunda bir takım aksaklıklar meydana gelmiştir. Bu aksaklıkların giderilmesi için yeni bir yasal düzenleme yapılması gündeme gelmiş ve bu amaçla hazırlanan 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası 19 Haziran 1986 tarih ve 19138 Sayılı Resmi Gazete de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

3308 sayılı yasa uygulamaları ile, öğrencilere, meslek eğitimine uygun işyerlerinde ve işletmelerde uygulama yapmalarına olanak sağlamakta, meslek eğitimi uygulaması süresince yaşlarına uygun asgari ücretin %30'dan az olmamak üzere ücret ödenmekte ve işletmelerin sağladığı sosyal olanaklardan yararlanabilme olanağı sağlanmaktadır. 3308 sayılı yasa uygulamaları sonucu okul-sanayi ilişkisi kurulmuş, öğrencilerin hem okulda hem de sanayide eğitilmeleri mümkün olabilmektedir (Akyüz, 2005, s.339).

4702 Sayılı Yasa ile 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Yasasına eklenen ek madde 1 ile 2001-2002 öğretim yılından itibaren öncelikle küçük yerleşim birimlerinden başlayarak, mesleki ve teknik eğitim alanında ortaöğretim diploması, sertifika ve belge veren programların uygulandığı mesleki ve teknik eğitim merkezleri açılmıştır.

1.2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Yapısı

Mesleki ve teknik liseler, ülkemizde nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere orta öğretim devresinde yer alan ve öğrencileri hem iş ve meslek alanlarına ara eleman yetiştiren, hem de yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır (Yazçayır, s.11, 1999).

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim kavramından çoğunlukla ortaöğretim düzeyindeki mesleki eğitim anlaşılmaktadır. Okul tür ve sayısı itibariyle, mesleki ve teknik okullar, ortaöğretim içinde önemli bir yer tutmaktadır.

Ortaöğretimdeki mesleki ve teknik liseler; erkek teknik, kız teknik, ticaret-turizm ve din öğretimi okulları olmak üzere dört grupta toplanabilir (TÜSİAD, 1999, s.69).

Erkek teknik öğretim genel müdürlüğüne bağlı okullar; endüstri meslek liseleri, anadolu meslek liseleri, teknik liseler, anadolu teknik liseleri ve çok programlı liselerdir. Endüstrinin ihtiyaç duyduğu orta kademe teknik insan gücünü yetiştirmek üzere etkinlikte bulunan bu okullarda öğrenim süresi dört yıldır.

Kız teknik öğretim genel müdürlüğüne bağlı okulları; kız meslek liseleri, meslek liseleri, anadolu kız meslek liseleri, kız teknik liseleri ve anadolu kız teknik liseleri ve çok programlı liselerdir (TÜSİAD, 1999, ss.71-76). Kız teknik öğretim genel

müdürlüğüne bağlı okullar, çağımızın sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerine uygun olarak, aile ekonomisine ve ülke ekonomisine katkıda bulunacak şekilde çeşitli yörelerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurularak, bilim ve teknolojik metodları bilen, kullanan, geliştiren ve öğretim süresi dört yıl olan eğitim kurumlarıdır (Özgül, 1995, ss.29-30) .

Ticaret ve turizm öğretim okulları; anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri, anadolu dış ticaret ve meslek liseleri, anadolu ticaret meslek liseleri, anadolu sekreterlik meslek liseleri, anadolu ahçılık meslek liseleri, anadolu mahalli idareler meslek liseleri, anadolu basın yayın reklamcılık meslek liseleri, ticaret meslek liseleri, çok amaçlı liseler, akşam ticaret meslek liseleridir. Ticaret ve turizm öğretim okulları, ülkemizin ticaret, turizm, pazarlama muhasebe, maliye, sekreterlik, bankacılık kooperatifçilik, bilgi işlem gibi alanlarda kamu ve özel sektör kuruluşlarında görev alacak ara insan gücünü yetiştiren kurumlardır. Öğretim süreleri dört yıldır.

Din öğretim okulları; imam hatip liseleri, anadolu imam hatip liseleridir. Din öğretimi okullar, 430 Sayılı Tevhid-i Tedrisat Yasasının 4. maddesi ile 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının 32. maddesine uygun olarak kurulmuştur. İmamlık, hatiplik ve kuran kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerde görevli elemanlar yetiştirmek üzere ortaöğretim sistemi içinde mesleğe ve yükseköğretime hazırlayan programların uygulandığı en az dört yıl öğretim süreli kurumlardır (Akyüz, 2005, s.339) .

1.2.3. Meslek Liselerinin Amacı ve İşlevleri

Meslek seçimi bireyin hayatında verdiği en önemli kararlardan birisidir. Eğitimini bir meslek alanında sürdürmeye karar veren birey, meslek lisesine kayıt olur.

Meslek lisesinin amacı; öğrencilere bir meslek alanında işe girebilecek seviyede temel mesleki yeterlikleri kazandırmak, iş alanlarına, mesleğe ve yükseköğretim programlarına hazırlamak, mesleklerle ilgili bilimsel bilgiler kazandırmak, böylece sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinin orta kademedeki insan gücü gereksinimini karşılamaktır.

Meslek liselerinde öğrenim süresi dört yıldır. Eğitim ve öğretim, örgün eğitim şeklinde olup devam zorunludur. Meslek liselerinin ders programları, MEB tarafından hazırlanır. Meslek liselerinin ilk yılında tüm öğrencilere genel eğitim verilmektedir. İkinci ve üçüncü yıl dersler, üniversiteye hazırlık dersleri(genel-kültür) ve meslek dersleri olarak ayrılmaktadır. Genel kültür ve meslek dersleri okulda, X. ve XI. sınıf uygulama dersleri okul atölye ve laboratuvarlarında, XII. sınıf uygulama dersleri ise okul ve işletmelerde meslek eğitimi kapsamında yapılır. Genel kültür derslerinin arasında, yabancı dil, fen bilimleri, sosyal bilimler, edebiyat, matematik ve spor alanlarında dersler bulunur. Çeşitli meslek alanlarıyla ilgili teknik, teorik dersler de meslek dersleri oluşturmaktadır. Ayrıca ortak genel kültür dersleri, bölüm dersleri, bölüm seçmeli dersleri ve seçmeli dersler yer almaktadır (MEB.2006, s.3).

Meslek lisesindeki bölümler; Tekstil-Konfeksiyon, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Tasarım Teknolojisi Grafik, Gıda Teknolojisi, Seramik Sanatı, Sigortacılık, Su Ürünleri, Temel Sağlık Hizmetleri, El Sanatları, Matbaacılık, Fotoğrafçılık, İnşaat Teknolojisi, Dericilik, Döküm Teknolojisi, Camcılık, Bilgisayar Kullanımı, Bahçecilik, Büro Yönetimi ve Sekreterlik, Denizcilik, Eğlence Hizmetleri, El Dokuma, Elektrik-Elektronik, Gazetecilik ve Muhabirlik, Tesisat Teknolojisi, Gemi Yapımı, Kağıt Üretim, Kimya ve İşleme, Konaklama Hizmetleri, Kuaförlük ve Güzellik Hizmetleri, Kuyumculuk Teknolojisi, Makine Teknolojileri, Metal Teknolojileri, Mobilya-Dekorasyon, Muhasebe ve Vergilendirme, Nakış, Organizasyon Hizmetleri, Otomasyon, Otomotiv Teknolojisi, Pazarlama, Plastik Teknolojisi, Ratlı Sistemler, Seyahat Acentalığı, Uçak Bakım Teknolojisidir.

Meslek liselerinden mezun olanlar, 3795 sayılı Yasaya göre teknisyen ünvanı ile istihdam edilirler. Meslek liselerinden mezun olanlar, yükseköğretim kurumlarına girebilmek için ÖSS sınavına katılma hakkına sahiptirler. Ayrıca 4207 Sayılı Yasa ile, 2547 sayılı Yasanın 45. inci maddesinde yapılan değişiklik gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksekokullarına girebilmektedirler. Meslek lisesi mezunları, 3308 Sayılı Mesleki ve Teknik Yasasının değişik 30. maddesi gereğince, işyeri açabilmek için şart olan “Ustalık” belgesine, ustalık sınavına girerek ulaşabilirler (İnternet, 2006, s.5) . 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasasına göre öğrenciler, haftada iki gün

okulda meslek alanlarıyla ilgili teorik eğitim, haftada üç gün işletmede beceri eğitimi görmektedir. Meslek liselerinin eğitim verdiği meslek alanlarından birisi de tasarım teknolojisi grafik alanıdır. Üretim, tanıtım ve hizmet alanlarındaki işyerleri için özellikle bilgisayar olanaklarını kullanarak, tasarım yapabilme bilgi ve becerilerini gerektiren bu mesleğin eğitimi tasarım teknolojisi grafik bölümünde verilir.

1.3. Grafik Bölümü

Grafik eğitimi; hızla gelişen ve değişen dünyamızda bireyin ve toplumun ihtiyaç ve isteklerinden kaynaklanan görsel iletişim sorunlarına sanatın, bilimin ve teknolojinin tüm verilerinden yararlanarak, toplumu bilgilendiren, uyaran estetik zevklerin gelişmesine katkıda bulunan, bilgi ve becerilerini, deneyimlerini doğru olarak kullanabilen, amaca uygun olarak gerekli tanıtımı yapan teknik elemanların yetiştirilmesinin amaçlandığı mesleki, teknik ve sanatsal yönleri olan eğitim türüdür.

Bu bölüm 1977 yılında Uygulamalı Resim olarak açılmıştır. 1990 Yılında Grafik Bölümü ismini almıştır. 2000 Yılında bu bölümün ismi Tasarım Teknolojisi Grafik Bölümü olmuştur. Bu araştırmada adı Grafik Bölümü olarak alınmıştır. Grafik eğitimi, meslek liselerinin Grafik Bölümünde verilir. Bu bölümde, bireylere bilgi ve beceriler kazandırmanın yanı sıra, çağımızın gereği olan nitelikli insan gücü, güçlü insan ilişkileri, iletişim kurabilme, değişimlere ve teknolojiye uyum sağlayabilme, sistemleri anlayıp kullanabilme yeterliklerini kazandırması hedeflenir. Bu hedef doğrultusunda, grafik bölümünün amacı, her türlü görsel (çoklu ortam teknolojileri) tasarım problemini çözme yetisine sahip, bölümün eğitim-öğretim tekniklerini öğrenerek, grafik sektörünün çeşitli dallarında görev yapacak, kavramsal ve teknik becerileri üstün, donanımlı bireyler yetiştirmektir. Buna göre temel işlevi, izleyen ve kullanabilen, sanatsal, bilimsel ve teknolojik yenilikleri izleyen ve kullanabilen, yerinde ve doğru eleştiri yapabilen, eleştiriye açık, bilgili, yetenekli, becerili, ülkesini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarma bilincinde olan, araştırmacı, nitelikleri gelişmiş özelliklere sahip teknik elmanlar yetiştirmektir.

Tasarım teknolojisi grafik bölümünü bitiren ve “Grafik Teknisyeni” olarak tanımlanan kişi, bir mesajı görsel yolla belirli bir hedef kitleye ulaştırmak amacıyla logo, afiş,

billboard, basın ilanı, ambalaj, kitap, dergi, tanıtım filmleri, çizgi film gibi tasarımları elle ve bilgisayarla sanatsal ölçüler içinde hazırlama bilgi ve becerisine sahip meslek elemanıdır.

1.3.1. Grafik Bölümünün Gelişimi ve Kapsamı

Teknolojik gelişmeler, kitle iletişim araçlarının çoğalması, tanıtım ve reklam grafiğinin önemini arttırmaktadır. Grafik tasarım ürünleri, geniş halk kitlelerine ulaşmada etkin rol oynamaktadır. Günlük yaşamda afiş, illüstrasyon, animasyon, çizgi filmler vb. geniş bir biçimde yer almaya başlayan grafik, her yaşa ulaşmada etkili olmaya başlamıştır. Grafik sanatı, içinde yaşadığı toplum ile iç içe olan bir sanattır. İnsanlar arası iletişimi sağlayan araçlardan biri olan grafik, bu anlamda önemli bir yere sahiptir. İletişim, grafik tasarımın var olma nedenidir. Dünyadaki globalleşme ile uyum içinde olan Türkiye’de de grafik tasarım, dolayısıyla reklamcılık, çok hızlı bir gelişme göstermektedir. Grafik ürünlerinin anlatım gücü, söze dayalı anlatım gücünü aşmıştır.

Grafik sanatlar terimi, özgün baskı yöntemleriyle oluşturulan sanat yapıtlarını; bilgi iletmek, basılmak, kitle iletişim araçlarında kullanılmak amacıyla hazırlanan çizgi, yazı, resimle ve bunların düzenlemeleriyle ilgili tasarımları kapsar. Grafik tasarımında iletişim ve mesaj söz konusudur. İletişim aracı olarak yazı, resim, fotoğraf kullanılır ve bunların yardımı ile verilmek istenen mesaj kitlelere iletilir.

Grafik tasarım birçok dallara ayrılır.

- a- Tipografi.
- b- İllüstrasyon- Kitap Resmi.
- c- Tanıtım Grafiği.
- d- Endüstriyel Grafik.
- e- Çevre Düzenlemeleri (Sergi, Fuar Grafiği).

Grafik tasarımında kullanılan öğeler; çizgi, resim, fotoğraf ve yazıdır. Yazı ile biçimi ve resmi birbirinden ayırmak mümkün değildir. Renk ve leke, yazı ile birlikte tasarlanmalı, görsel ve estetik yönden uyum içinde olmalıdır. Doğru tasarlanmış bir yazı ve resim ilişkisi bütünlük sağlar. Yerini bulmamış bir yazı, biçim veya resimle organik ve estetik bir bütünlük kurulamayacağından, tasarımı olumsuz yönde etkiler.

Grafik tasarımında sorun, malı alıcıya en iyi şekilde sunmak, tanıtmak ve daha çok satabilmenin yollarını aramaktır. Endüstrileşmeye paralel olarak gelişen tanıtma grafiği, bir gereksinimin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Reklam grafiği çalışmalarını bazı gruplara ayırabiliriz.

1- Amblem ve markalar.	8- Mizanpaj.
2- Antetli Kağıtlar.	9- TV Reklamları.
3- Gazete ve Dergi İlanları	10- Vitrin, Sahne.
4- Ambalajlar.	11- Fuar, Sergi Düzenlemeleri.
5- Afiş ve Pankartlar.	12- Çevre Düzenlemeleri.
6- Takvimler.	13- Etkileşimci Çoklu Ortam Teknolojileri gibi.
7- Broşürler.	

Grafik tasarım süreci ise; planlama, yöntem, tasarlama (tasarım) ve üretimdir. Planlama, tasarım öğelerini belirlemeden önce belirlenmesi gereken ve tasarımcıya ne zaman, nerede, kime ne iletmek istediğinin belirlenmesidir. Yöntem, tasarımın çoklu ortam teknolojileri kapsamında mı, iki boyutlu tasarlama süreci içerisinde mi yapılacağı ve sınırlarının ne olduğunun (maliyet, sınırlılıklar gibi) belirlenmesidir. Tasarlama, tasarımda olması düşünülen tasarım öğelerinin tasarım amacına uygun olarak bir arada kullanımına yönelik bütünlük, görsellik, ilgi çekicilik ve özgünlük gibi bir takım kriterleri içermektedir (Becer, 1999, s. 32). Üretim ise, gerçekleştirme aşamasına denilebilir.

Meslek lisesi Grafik tasarım sürecinde tasarımın planlanması ve yöntemin belirlenmesi , tasarlama ve ürün ortaya koyma süreci, öğrenci, öğretmen ve işveren iletişimi doğrultusunda hazırlanması önemlidir.

Ünlü grafik tasarımcısı Addison Dwingins tasarımı etkili hale getirmek için Graphic Designer (Grafik Tasarımcı) ismini ilk kez kullanmıştır. Grafik tasarımcısı tanımlaması ile başlayan süreçle bir ürünün ambalajı, reklamı, tanıtımı, tasarımı gibi aşmaları gerçekleştiren kişilerin mesleklerini nitelemiştir (Ersezer, 2000, s. 24).

Grafik tasarımcısı tanımlaması ile başlayan bu süreç zaman içerisinde görsel iletişimin temelini oluşturur. Grafik sanatı, birçok görsel unsuru da bünyesinde taşır. Bu görsel uygulamalar, anlatıma yönelik resimlemeler, yazı çalışmalarıdır.

XX. yüzyılda savaşların ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle insan yaşamının tüm alanlarında kökten değişimler olmuştur. Sosyalizm, demokrasi gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu ortam içerisinde geleneklere ve sosyal düzene karşı çıkan kübizm, dadaizm, sürrealizm, konstrüktivizm gibi farklı sanat akımları ortaya çıkmıştır. Bu akımların yarattığı etkileşimler kimlik bulmaya çalışan grafik sanatının ortaya çıkmasında etken olmuştur.

Birinci Dünya Savaşından sonra grafik tasarım Almanya’da kurulan Bauhaus (1919’da Weimar’ da Grupius tarafından kurulan mimarlık ve güzel sanatlar okulu) sanatın endüstriyle ilişkilerini araştırmış ve Bauhaus eğitime yönelik bir özellik kazanmıştır. Bunun sonucunda da grafik tasarım ekonomik ve kültürel bir önem kazanmıştır.

Endüstri çağı ile birlikte sanatçılar estetikle işlevi birbirine bağlayabilmeyi grafik sanatlar sayesinde gerçekleştirmişlerdir. Modern sanatın gelişmesi ile bu süreç grafik tasarımla görsel anlatımın kitlesel etkileşime dönüştüğü bir aşamaya ulaşmıştır (Aktaran Ersezer, 2000, s. 26 alıntı).

Türk Grafik Sanatlarının geçmişi matbaanın temsilcisi İbrahim Müteferrika’ya kadar dayanır. İbrahim Müteferrika 1749- 1745 yıllarında 3 harita ve 16 kitap basmıştır. İmparatorluk tarihi içinde Tarih-i Hindi Garibi ve Cihannüma harita ve çizimli kitap olma özelliği ile grafik sanatının içinde yerini almıştır. İbrahim Müteferrika ile birlikte Tıbr Arapoğlu, Hafız Efendi, mühendisye Efendi grafik sanatının içinde yerini almıştır (Ersezer, 2000, s. 30).

Türkiye ‘de 1880’li yıllarda birçok gazete ve dergi basın hayatına katılmış, XVIII. yüzyılın sonlarında Ahmet Mithat, Şinasi, Ahmet İhsan gibi grafiğin öncüleri Tercüman-ı Ahval, Tasvir-i Efkar, Tercüman-ı Hakikat gibi gazetelerde, Servet-i Fünun dergisinde ortaya çıkmıştır. Diyojen dergisi ile de Türk insanı karikatürle tanışmıştır.

Harf devrimi ile Latin harflerine geçişle bir kıpırdanma olmuştur. Kitap kapağı, afiş, pul gibi konularda Münif Erdem Özerman, İhap Hulusi Görey, Kenan Teziman bu dönemde eserler ortaya koymuştur.

Türkiye’de grafik sanatın gelişimi ise, Cumhuriyetin kurulması ile birlikte olmuştur. Cumhuriyetin kurulması ile, dünyadaki endüstri devrimi ve artan tüketim ihtiyacı pazarlama olgusunu ortaya çıkarmıştır ve grafik sanatın gelişmesini sağlamıştır. İhap Hulusi bu alanın ilk temsilcisi olmuştur.

Akademik anlamda ilk grafikçilerin yetişmesi 1930 ‘lı yıllarda Mithat Özar’ın Güzel Sanatlar Akademisinde kurduğu afiş atölyesinde gerçekleştirmiştir. Onun yetiştirdiği Mazhar Resmar, Orhan Omay gibi sanatçılar 1940-1950’li yıllarda ürün vermişlerdir.

Grafiğin her alanında eserler veren Yurdaer Altıntaş 1955’ten beri yetiştirdiği öğrenciler ve beş binin üzerinde kitap dergi kapağı tasarımlarıyla ünlenmiştir. Bülent Erkmen, Sadi Pektaş, Erkal Yavi, Aydın Erkman, Cemalettin Mutver, Aydın Ülken, Sadık Karamustafa, Fahri Karagözlü, Emre Senan, Mengü Ertel grafiğin birçok alanında önemli katkılarda bulunmuştur.

1970’li yıllarda televizyon reklamcılığı, billboard gibi çalışmalar Türkiye ‘de yerleşmeye başlamıştır. 1980’li yıllarda grafik, reklam, iletişim birlikte anılmaya başlanmıştır. Teknolojide yaşanan hızlı gelişme reklamın ve grafiğin önemini gittikçe arttırmıştır. Bugün grafik eğitimi okullarda Tasarım Teknolojisi grafik bölümünün öğretim programlarında verilmektedir.

1.3.2. Grafik Bölümünün Öğretim Programı

1.3.2.1. Amaç

Grafik eğitiminin amacı, bir mesajı iletmek, bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Görsel iletişim yoluyla yazı ve elemanlarını estetik kurallar çerçevesinde düzenlemektir (MEB, 2005, s.132).

Grafiker olmak isteyenlerin, şekil ve uzay ilişkilerini görebilen, renk ve şekilleri en ince ayrıntıları ile algılayabilen, estetik görüş sahibi, güzel sanatlara karşı ilgili olan, hayal gücü zengin, yaratıcı, tasarımlarını çizgi yolu ile ifade edebilen, sosyal, psikolojik, sanatsal alanlara ilgili, yeniliklere açık, teknolojiyi yakından izleyen, dikkatini belli bir noktaya yoğunlaştırabilen kimseler olması gerekir (MEB, 2005, s.133).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 1989-1990 öğretim yılından itibaren uygulamaya başlanan Meslek Lisesi Grafik Bölümünün öğretim programında uygulanan genel amaçlara bakıldığında öğrenciler şu yeterlikleri kazanmalıdırlar.

Grafik eğitimini başarı ile tamamlayan öğrenciler;

- 1- Görsel iletişim faktörlerinin Grafik Tasarıma katılması için gerekli olan temel bilgileri, tanım ve terimleri kavrar.
- 2- Grafik Tasarımın uygulama alanına aktarılmasında; öğrenciler ele aldıkları konuyu araştırarak ve uygulamalı çalışmalar yaparlar.
- 3- Grafik sanatların sanayi ile ilişkisi üzerine bilgiler alır ve araştırmalar yapar.
- 4- Çeşitli grafik üretim teknikleri ile uygulamalar yapar.
- 5- Grafik Tasarım için üretilmiş bilgisayar yazılımlarını kullanır.
- 6- Reklam sektörünün çalışma prensiplerini uygulamalı olarak öğrenir.
- 7- Alanı ile ilgili araç gereçleri tanır, ekonomik kullanma alışkanlığı kazanır, basit bakım ve onarım yapar.
- 8- Sanatsal, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri, yenilikleri takip etme alışkanlığı kazanır.
- 9- Zamanı ve malzemeyi ekonomik kullanma alışkanlığı kazanır.
- 10- Uygulamalarda grup çalışması, yardımlaşma, diyalog kurma alışkanlığı kazanır.
- 11- Yerinde ve doğru eleştiri yapma, eleştiriye açık olma alışkanlığı kazanır (MEB, 2000, s.2).

Bu bölümü bitiren öğrenciler, baskı tekniklerini ve teknolojiyi kullanmalı, bunun içinde teknolojiyi takip edebilmeli, yukarıda belirtilen yeterliklere sahip olması gerekir.

1.3.2.2. İçerik

Meslek Lisesi Grafik Bölümü alanında sıralanan genel amaçların gerçekleşmesi için öğrencilerin alması gereken dersler öncelikle üç grupta toplanabilir.

- Ortak Genel-Kültür Dersleri: Ortak genel kültür dersleri; bütün alanlarda Talim ve Terbiye Kurulu'nun belirlemiş olduğu dersler ve ders saatleri uygulanır. Bu dersler, Türk dili ve Edebiyatı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih, Coğrafya,

Matematik, Biyoloji ve Sağlık Bilgisi, Fizik, Kimya, Yabancı Dil, TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Milli Güvenlik Bilgisidir.

- Meslek Alan Dersleri:

Ortak Dersler: Meslek liselerinin bütün alanlarında, öğrencilerin iyi ilişkiler kurabilme, teknolojiyi kullanabilme ve işe uyum sağlayabilme yeterliği kazandıran dersleri içermektedir. Her okul ve öğretmen okulun fiziki kapasitesini ve uygulanan alan özelliğini dikkate alarak, ortak dersleri öncelikle ilk sınıflarda okutulmak üzere üç yıla yayarak programa yerleştirir.

Ortak Alan Dersleri: Tasarım Teknolojisi Grafik Bölümü için, temel bilgi ve becerileri kapsayan ders grubunu oluşturur. Her okul ve öğretmen okulun fiziki kapasitesini ve uygulanan alan özelliğini dikkate alarak, ortak dersleri öncelikle ilk sınıflarda okutulmak üzere üç yıla yayarak programa yerleştirir.

Teorik (Kuramsal) Uygulamalı Meslek Dersleri: Tasarım Teknolojisi Grafik Bölümü için, mesleğe özel ve mesleği destekleyici yeterlikleri kazandıracak teorik/ uygulamalı meslek dersleri ağırlıklı son sınıflarda yer alan ve işletmelerde uygulanması öngörülen derslerdir. Uygulamalı meslek dersleri; öğretim programı çizelgesinde, bölüm içinde yer alan ders havuzundan dersler seçilerek oluşturulur.

- Alan Seçmeli/ Seçmeli Dersler: Her okul, öğretmen, fiziki kapasite yeterliği gözeterek, alan seçmeli ve seçmeli derleri programa yerleştirir.

Ortak genel kültür derslerinin ile bölüm derslerinin alınması zorunludur. Bölüm seçmeli derslerinin çizelge 1’de belirtilen haftalık ders saati kadar alınması zorunludur.

Meslek Lisesi Grafik Bölümünün öğretim programının amaçları ve bu amaçların kazandırılmasında teorik dersler ve içerikleri incelendiğinde, bu bölümü bitiren öğrencilerin mesleki yönden öncelikle dört alanda yeterli bilimsel, duyuşsal ve psikomotor davranışları kazanmaları ön görülmektedir. Bu mesleki yeterlikler dört alanda toplanabilir.

- Tasarım: Bu alanda mesleki yönden sahip olmaları gereken yeterlikler, kendisine verilen konuya ve hedef kitleye uygun tasarım yapabilme, tasarıma uygun desen çizebilme, deseni çeşitli tekniklerle renklendirebilme, model ürüne

dönüştürebilme, ürüne uygun malzeme hazırlayabilme, üretim çizelgesi hazırlayabilme, üretimi gerçekleştirebilme, malzemeyi ve etkili kullanabilmedir.

- Teknoloji: Bu alanda mesleki yönden sahip olmaları gereken yeterlikler, alanı ile ilgili malzeme ve teknoloji bilgisi, alanı ile ilgili araç-gereçleri kullanabilme, basit bakım ve onarımlarını yapabilme, yeni teknolojileri izleyebilme, ürünlere yeni yorumlar getirebilmedir.
- Baskı Teknikleri: Bu alanda mesleki yönden sahip olmaları gereken yeterlikler, baskı teknikleri bilgisi, baskı tekniklerini uygulayabilme, baskı için kalıp hazırlayabilme, baskı için güvenlik önlemlerini alabilme, baskı araç-gereçlerinin özelliklerini bilebilme, baskıda karşılaşılan sorunları çözümlenebilme, yazı karakterlerini tanıyarak uygun ortamlarda kullanabilme, ürüne uygun kullanabilme, çalışma ortamını uygun hale getirebilme, çözüm önerileri getirebilmedir.
- Genel Beceriler: Bu alanda mesleki yönden sahip olmaları gereken yeterlikler, birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme, insan ilişkileri yönünden olumlu davranışlar geliştirebilme, iş güvenliğine dikkat edebilme, iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme, bütün bunları yaparken de kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilmelidir.

Öğretim programlarında; genel kültür derslerinin yanı sıra meslek alanlarıyla ilgili temel sanat eğitimi, desen, teknik resim, yazı ve tipografi, fotoğraf, bilgisayarlı grafik, grafik uygulama teknikleri, grafik tasarım uygulama, grafik atölyesi, girişimcilik, işletme bilgisi, insan ilişkileri ve iletişim, sanat tarihi, estetik, sanat etkinliklerini izleme, kalite kontrol gibi teorik (kuramsal) derslere yer verilir. Yabancı dil, fen bilimleri, sosyal bilimler, edebiyat, matematik ve spor alanlarında akademik lise programlarındaki derslerine yer verilir.

Çizelge 1
Anadolu Kız Meslek ve Meslek Lisesi
Grafik Bölümünün
Öğretim Programı

		DERSLER	HAFTALIK DERS SAATİ		
HAZIRLIK SINIFI		Türkçe	4		
		Yabancı Dil	24		
		Beden Eğitimi	2		
		Seçmeli Dersler	4		
		TOPLAM	34		
SINIFLAR/ DERS GRUPLARI	DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
ORTAK- GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	
	Tarih	3	.....	.....	
	Coğrafya	2	.....	.....	
	Matematik	4	.....	.....	
	Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	.....	.....	
	Fizik	2	.....	.....	
	Kimya	2	.....	.....	
	Yabancı Dil	6	4	4	
	T.C.İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	.....	.....	2	
	Milli Güvenlik Bilgisi	.....	1	.....	
	Felsefe	.....	.....	2	
TOPLAM		26	8	11	
M E S L E K A L A N D E R S L E R İ	DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	
	ORTAK DERSLER	İnsan İlişkileri ve İletişim	.....	.....	2
		Araştırma Teknikleri	.....	2	.....
		Girişimcilik	.....	.....	2
		Bilgisayar	2	.....	.....
		İlk Yardım	.....	2	.....
	ORTAK ALAN DERSLERİ	Temel Sanat Eğitimi	6	.....	.....
		Desen	4	.....	.....
		Teknik Resim	3	.....	.....
	TOPLAM		15	4	4
TEORİK/ UYGULAMALI MESLEK DERSLERİ	Bilgisayarlı Grafik				
	Grafik Uygulama Teknikleri		29	29	
	Grafik Tasarım Uygulama		S	S	
	Grafik Atölyesi	.....	A	A	
	Temel Fotoğrafçılık Bilgisi		A	A	
Yazı Tipografi		T	T		
TOPLAM		15	33	34	
ALAN SEÇMELİ/ SEÇMELİ DERSLER	Estetik, Sanat Etkinliklerini İzleme, Sanat Tarihi, İşletme Bilgisi, Geometri, Standardizasyon ve Kalite, Reklam Tarihi.	.....	4	.....	
REHBERLİK		1	1	1	
GENEL TOPLAM		41	45	45	

1.3.2.3 Öğrenme-Öğretme Süreçleri

Grafik bölümünde eğitim ve öğretim, örgün eğitim şeklinde olup devam zorunludur. Öğrenciler hazırlık sınıfında Türkçe, Yabancı Dil, Beden Eğitimi ve Seçmeli dersleri görürler. X. sınıfta ise, Genel kültür ve kuramsal meslek dersleri okulda, X. ve XI.sınıf uygulama dersleri okul atölye ve laboratuvarlarında, XII. Sınıf uygulama dersleri ise okul ve işletmelerde meslek eğitimi kapsamında yapılır (MEB, 2000, s.4). X. XI. Ve XII. Sınıflarda ortak genel kültür dersleri Talim ve Terbiye Kurulu'nun belirlemiş olduğu dersler ve ders saatleri uygulanır. Öğrenciler bu dersleri sınıflarda kuramsal olarak görürler. Meslek alan derslerinden ortak dersleri sınıflarda kuramsal, ortak alan derslerini ise, IX. X. Ve XI. Sınıflarda uygulama atölyelerinde, teorik/uygulamalı meslek derslerini ise, yine X. XI. Sınıflarda uygulama atölyelerinde XII. Sınıfta işletmelerde görürler. Meslek lisesi eğitiminde öğrenciler, 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu gereğince haftada iki gün okulda, üç gün işletmelerde beceri eğitimi yaparlar. Gerçek üretim ortamlarında mesleki eğitim görür.

Öğrenim süresi, Anadolu meslek, anadolu kız meslek lisesi, endüstri meslek liseleri, kız teknik liselerinde dört yıldır.

Mezuniyetten itibaren aynı meslek alanında 1 yıl çalışarak ustalık sınavına girebilir. Öğrenciler ilgilerine göre, seçmeli bölüm dersleri ile, seçmeli dersler arasından istedikleri dersleri seçebilirler. X. Sınıfta başarılı olanlar teknik liseye yatay geçiş yapabilirler.

Grafiker teknisyenleri, büroda, çoğu zaman bilgisayar karşısında, film stüdyolarında, fotoğraf stüdyolarında, ajanslarda, genellikle zamana karşı yarışmak durumundadırlar (MEB, 2005, ss.134-135).

1.3.2.4. Değerlendirme

Grafik bölümünde öğrenciler, ortak genel kültür ve meslek alan ortak derslerinde bir dönem için en az iki yazılı sınav olmak ve geçer not almak zorundadır. Yıl sonunda kuramsal derslerden iki geçer not ortalamasını tutturmak zorundadır. Kuramsal/

uygulamalı meslek derslerinden ise, haftalık ders saati iki olan derslerde iki, haftalık ders saati ikiden fazla olan atölye derslerinde ise, dersin içeriğine uygun olarak ürün oluşturarak en az üç uygulamalı sınav notu alırlar. Bu uygulamalı sınavlarda da en az iki geçer notu almak zorundadırlar. Geçer not alamayan öğrencileri X. Ve XI. Sınıflarda yıl sonunda ortalama yükseltme sınavına girerler. XII. Sınıfta ise öğrenciler, uygulamalı derslerde işletmelere giderler. Dört yıllık eğitimleri boyunca genel kültür derslerinden Türk Dili ve Edebiyatı dersi ile bölümlerinin haftalık ders çizelgesinde her sınıf için belirlenen bir bölüm dersinden başarılı olmadıkça, yıl sonu başarı ortalaması ile başarılı sayılmazlar ve başaramadıkça sınıf geçemez ve mezun olamazlar. Sınavlar, sınıf geçme yönetmeliğinde belirlenen esaslara göre yapılır. Yıl sonunda hangi derslerden nerede sınava girileceği okul yönetimi ve derse giren öğretmenlerin denetimi altında sınava girilecek yer ve sınav belirlenir. Ders başarısı 100 puan üzerinden değerlendirilir. Puanların not değerleri aşağıdaki gibidir.

Çizelge 2

Değerlendirme Ölçütleri

<u>PUAN</u>	<u>NOTLAR</u>	<u>DERECESİ</u>
85-100	5	PEKİYİ
70-84	4	İYİ
55-69	3	ORTA
45-54	2	GEÇER
25-44	1	GEÇMEZ
0-24	0	BAŞARISIZ

Öğrenciler, tüm derslerden başarılı olduğunda doğrudan bir üst sınıfa geçer, başarısız olduğu dersler için ortalama yükseltme sınavına girer. Ortalama yükseltme sınavı sonunda en fazla iki dersten başarısız olan öğrenci, bu derslerden sorumlu olarak bir üst sınıfa geçer. Ancak başarısız olduğu bir dersten alt sınıfta da başarısızsa bir üst sınıfa geçemez. Bir üst sınıfa sorumlu olarak geçen öğrencinin sorumlu olduğu dersi yada geçtiği sınıfın aynı dersini başarması durumunda sorumluluğu kalkar. Öğrenciler, 3 yılın sonunda staj yapacakları yerler, okul-işletme ve Milli Eğitimin denetiminde belirlenir. Ve öğrenciler işletmeye gönderilir. İşletmelerde meslek eğitimi, haftada 3 gün işletmelerde beceri eğitimi, 2 gün okulda teorik eğitimi olarak yapılmaktadır. Dört yıllık eğitim sonunda öğrenciler beceri sınavlarına alınır. İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin başarısı, işletme tarafından görevlendirilen eğitici personelin

doldurduğu değerlendirme formu ve öğrencinin işletmede uygulama yaptığı işlerden oluşturduğu dosya ve yıl sonunda yapılan beceri sınavı ile değerlendirilir. Uygulamaya dayalı olarak yapılan beceri sınavlarında öğrencilerin mesleki yeterlilikleri ölçülmesi amaçlanmaktadır. Bu sınavı başarı ile bitiren öğrenciler meslek lisesi grafik bölümü diploması almaya hak kazanır. Meslek lisesi grafik bölümünü bitiren öğrenciler grafik teknisyeni statüsünü kazanırlar (Doğan, Hacıoğlu ve Ulusoy, 1997, ss.165-166).

Öğrencilere kazandırdığı ise; mezun olan öğrenci isterse, üniversite giriş sınavını kazanmak şartıyla istediği alanda yüksek öğretime devam edebilir. Mezun olduğu alanda 2 yıllık mesleki yüksek öğretim programını tercih ederlerse üniversite giriş sınavında ek puan alır. Mesleki eğitim uygulamaları sırasında, işletme tarafından asgari ücretin en az %30'u oranında ücret ödenir. Ayrıca devletçe de sigorta primleri de yatırılır.

Grafik bölümünden mezun olan öğrenciler, kazandıkları yeterlikler doğrultusunda orta ve büyük ölçekli matbaa ve yayın kuruluşlarında, grafik tasarım stüdyolarında, reklam ajanslarında, medya sektöründe, bünyesinde tanıtım birimi bulunan kurum ve kuruluşlarda çalışırlar. Tecrübeli olanların iş bulma olanağı yüksektir.

1.4. Sorun

Bir toplumun yaşam şekillerini, çalışma alanlarını, bireylerin dünya görüşlerini, o toplumun örgün ve yaygın eğitimi doğrudan belirler. Kişiliğin asıl anlam ve kimliğini, çekirdeğini, tarihi ve manevi değerlerin oluşturduğu düşünülürse, eğitim bu değerlerle küresel değişme ve gelişmeler arasında uyumu sağlamaya yönelik çalışmaların bütünü olarak tanımlanır (Sezgin, 1994, s.1).

Çağımızdaki teknolojik gelişmeler, teknolojik olanaklarla desteklenen endüstri yaşamını da etkilemektedir. Endüstrideki değişimler de toplumlardaki politik, ekonomik ve eğitim gibi temel sistemleri de etkilemektedir.

Endüstrinin en önemli öğelerinden birisi de insan gücüdür. Endüstrideki teknolojik gelişmeler, nitelikli insan gücünü de değiştirmektedir. Endüstrideki değişimin etkilediği

eğitim sistemi, endüstride meydana gelen gelişmelere uyum sağlamak durumundadır. Bu da ancak çağdaş teknolojiyi kullanacak bireyleri yetiştirmekle ve bu bireylerde gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmakla mümkündür. Mesleki ve teknik eğitimin görevi, endüstride kullanılan insan gücünü hazırlamaktır.

Bu görevi gereğince mesleki ve teknik eğitimin başlıca amacı, bireye iş piyasasında geçerliliğı olan bir işe girebilmesi ve bu işte ilerleyebilmesi için gerekli olan temel davranışları kazandırmaktır (Sezgin, 1994, s.1).

Bireyin seçmiş olduğı meslekte başarılı olabilmesi, işiyle ilgili devinsel ve bilişsel işlemlerin iş hayatında kabul edilen standartta yapılabilmesi kadar, doğru mesleki tutum ve alışkanlıklara da sahip olmasını gerektirir. Mesleki tutum ve alışkanlıklar, mesleklerin özelliklerine göre farklılık gösterir (Sezgin, 1994, s.140).

Çağımızda bilim, teknoloji, endüstri ve mesleki teknik eğitim arasında çok yakın ilişkiler mevcuttur. Çağdaş endüstri, teknolojiye dayanmaktadır. Endüstri teknolojilerinden birisi de iletişim teknolojileridir. Dünyadaki iletişim teknolojilerinin sürekli gelişmesi, kitle iletişim araçlarının çeşit ve sayılarının artması, ülke ve kültürleri birbirlerine yaklaştırmaktadır. İletişim teknolojileri, farkında olmadan yaşamımızı yönlendirmektedir. Bu iletişim teknolojilerinin içerisinde, alt yapının hazırlığı aşaması gerek reklamcılar ve gerekse grafikerlerin konusu olmaktadır. Karşımıza çıkan ve farkında olmadan yaşamımızı kimi zaman yönlendiren bu sektöründe çok geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Bu geniş kullanım alanını kapsayan grafik, içerisinde taşıdığı insan unsurları açısından da nitelikli insan gücüne ihtiyaç duymaktadır. Grafik eğitiminde bir yandan orta öğretim düzeyindeki açığı kapatırken bir yandan da yetişmiş insan gücü ihtiyacını oluşturmaktadır. Bu da tanıtım, reklamın dolayısıyla grafik ve tasarımın önemini bir kat daha arttırmaktadır. Grafik tasarım ürünleri, geniş kitleleri estetik açıdan eğitmekte etkin rol oynamaktadır. Grafik sanatın temel işlevi, bir mesajı iletme, bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Bu işlevi yerine getiren elemanlar, grafik teknisyeni olarak adlandırılır. Grafik teknisyenlerine de meslek liseleri, kız meslek, anadolu meslek, endüstri meslek, matbaa meslek liselerinin grafik bölümlerinde meslek eğitimi verilmektedir.

Grafik işletmelerinde grafik teknisyenleri grafik konusunda ara eleman olarak çalışabilir veya reklam ajansları ve matbaalarda, fotoğraf stüdyolarında, film stüdyolarında görev yapabilirler.

Meslek lisesi eğitiminde öğrenciler, teorik eğitimin yanında atölyelerde pratik öğrenmeler gerçekleştirirler. İşletmelerde de sadece uygulama değil aynı zamanda teorik bilgileri de öğrenirler. Öğrenciler 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası gereğince haftada iki gün okulda, üç gün işletmelerde beceri eğitimi yaparlar. Bu eğitim sırasında öğrenciler okuldaki teorik bilgileri uygulamaya koyma ve teori ile uygulamayı birleştirmeyi öğrenirler. Ortaöğretim düzeyinde eğitim veren liselerimiz hem teknik eleman ihtiyacını karşılarken hem de öğrencileri yükseköğretim kurumlarına hazırlamak gibi zor bir görevi üstlenmişlerdir. XXI. yüzyılda, nitelikli yetişmiş insan gücü uluslararası pazarlarda en büyük rekabet unsuru olarak görülmektedir. Bu nedenle nitelikli eleman ihtiyacı karşılırken yeterliklerin belirlenmesine ve bu yeterliklerin nasıl kazandırılacağı sorularına yanıt aranması gerekmektedir. İş piyasasında rekabette, teknolojik gelişmelere paralel olarak insan gücünün nitelikleri ve dolayısıyla eğitimde, okullarda yetiştirilen öğrencilerin yeterlilikleri de değişmektedir. Eğitimde, özellikle mesleki ve teknik eğitimde iş piyasasında geçerliliği olan temel davranışların kazandırılması ve çağın teknolojik gelişmelerine paralel olarak yenilenmesi gerekmektedir. Bu nedenle de, teknolojideki hızlı gelişmeler, okulların işveren beklentilerine yanıt verip vermediğinin ve meslek liselerinin grafik öğrencilerine kazandırılan davranışların iş yaşamında geçerli olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

1.5. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre mesleki yeterliklerinin değerlendirilmesidir.

Belirlenen bu temel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranması yoluna gidilmiştir:

- 1-Öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre Grafik Bölümünü bitiren öğrenciler tasarım alanındaki yeterlikleri ne ölçüde kazanmışlardır?
- 2- Öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre Grafik Bölümünü bitiren öğrenciler teknoloji alanındaki yeterlikleri ne ölçüde kazanmışlardır?
- 3- Öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre Grafik Bölümünü bitiren öğrenciler baskı teknikleri alanındaki yeterlikleri ne ölçüde kazanmışlardır?
- 4- Öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre Grafik Bölümünü bitiren öğrenciler genel beceriler alanındaki yeterlikleri ne ölçüde kazanmışlardır?

1.6. Önem

Bu araştırma ile, meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre mesleki yeterliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yirmi birinci yüzyılda gelişen teknolojik olanaklar, küreselleşme, eğitimdeki değişimler ve gelişmeler, eğitim programlarının dolayısıyla mesleki yeterliklerin yeniden belirlenmesini, bu yeterliklerinin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin mesleki yeterliklerini ortaya koymak gerekmektedir. Ancak meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin mesleki yeterliklerine ilişkin yok denecek kadar az sayıda araştırma yapılmıştır. Araştırmanın öncelikle bu eksikliği gidermesi umulmaktadır.

Bu araştırma ile meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre mesleki yeterliklerinin neler olduğu ve bu yeterlikleri kazanıp kazanmadığı, işveren beklentilerine cevap verip vermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma, meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin mesleki yeterliklerini gerçekleştirmesini göstermesi bakımından önemlidir. Böylece de öğrencinin mesleki yönden başarılı olup olmadığı belirlenecektir. Ayrıca işveren beklentilerine cevap vermesine ve iş piyasasında geçerli olan temel davranışların kazandırılıp

kazandırılmadığı belirlenecektir. Böylece tasarım teknolojisi grafik bölümünün mesleki yeterlikleri belirlenecektir.

1.7. Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları şunlardır:

- 1-Öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine dayalı olarak öğrencilerin mesleki yeterlilikleri hakkında yargıda bulunulabilir.
- 2-Araştırmaya katılan öğrenciler , öğretmenler ve işveren yetkilileri araştırma anketindeki soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.

1.8. Sınırlılıklar

Araştırma 2001-2002 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Gazi Teknik ve Anadolu Meslek Lisesi ve Bursa il merkezindeki Necatibey Kız Meslek Lisesindeki grafik bölümü son sınıf öğrencileri, grafik öğretmenleri ve staj yaptıkları Eskişehir ve Bursa il merkezindeki işyerleri ile sınırlıdır. Araştırma için toplanan bilgiler, 2001-2002 öğretim yılındaki var olan durumla sınırlıdır.

1.9. Tanımlar

Araştırmada geçen önemli kavramlar ve tanımları şöyledir:

Mesleki eğitim: Bireye iş hayatında belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitimidir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1998, s.5).

Tasarım teknolojisi: Bir ürünü, problem tanımından ya da gereksiniminden başlayarak tasarlama ve ürüne dönüştürme aşamalarında teknolojinin olanaklarının kullanıldığı alandır (MEB, 2000, s.1).

Grafik: Yeni tasarım araçları ve görsel iletişim dilini kullanarak tasarım yapılan meslek alanıdır (MEB, 2000, s.2).

Grafik teknisyeni: Bir mesajı görsel yolla belirli bir hedef kitleye ulaştırmak amacıyla logo, afiş, billboard, basın ilanı, ambalaj, kitap, dergi, tanıtım filmleri, çizgi film gibi tasarımları elle ve bilgisayarla sanatsal ölçüler içinde hazırlama bilgi ve becerisine sahip meslek elemanıdır.

İkinci Bölüm

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın sorunu ile ilgili araştırmaların bir özeti verilmiştir.

Mesleki ortaöğretim kurumlarında grafik eğitim ile ilgili yapılan araştırmalardan birisi, Ersezer' in (2000) “Meslek Liseleri İle Anadolu Güzel Sanat Liselerinin Grafik / Sanat Eğitiminin İncelenmesi (Eskişehir Örneği)” adlı araştırmasıdır. Bu araştırma ile Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile Meslek Lisesinde bulunan Grafik Bölümünde verilen eğitimin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırma, 1999- 2000 öğretim yılında Eskişehir ili sınırları içinde yer alan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Eskişehir Gazi Meslek Lisesi Grafik/ Resim bölümlerinde yer alan son sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri öğrencilere uygulanan bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlemesinde sayı ve yüzdelik dağılımından yararlanılmıştır. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Eskişehir Gazi Meslek Lisesi ve Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi temelde sanat ve tasarım eğitimi vermelerine karşın amaçları ve mezun ettikleri öğrencilerin nitelikleri açısından farklılık taşımaktadır.
- Eskişehir Gazi Meslek Lisesi diğer bütün meslek liseleri gibi ara eleman yetiştirmek amacıyla kurulmuş ve eğitim süreci de bu amaca uygun olarak düzenlenmiştir. Ancak Eskişehir Gazi Meslek Lisesi öğrencileri, okuldaki eğitim sürecinde gerekli bilgi ve becerileri yetersiz düzeyde kazanmaktalar ve eğitimlerini tamamladıktan sonra ara eleman(teknik eleman) olarak çalışmamaktadırlar.
- Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi üniversitelerin ilgili bölümlerinde lisans eğitimi almak isteyen öğrenciler için lise düzeyinde eğitim vermek amacıyla kurulmuştur. Öğrenciler üniversite eğitimine ve üniversiteye giriş sınavına hazırlık aşamasını bu okul içerisinde gerçekleştirebileceklerinin farkında bir öğrenim süreci geçirmektedirler. Ancak yükseköğretim alanında mesleki eğitim veren hangi fakülterlere yerleştirilebilecekleri konusunda bilinçlendirilememektedirler.

- İki okulun iyi bir eğitim düzeyine ulaşabilmek için amaçlarını net olarak ortaya koymaları gerekmektedir.
- Farklı amaçlar taşıyan bu iki okul da sanatsal yaklaşımlar içeren eğitim uygulamaları; yaratıcı, estetik kaygı içerisinde, geleneksel tutumdan uzak ve çağdaş yaklaşımlarla sağlıklı bir eğitim düzeyine ulaşılabilir.

Meslek liselerindeki beceri eğitimi ile ilgili yapılan bir diğer araştırma, Eroğlu'nun (1999) "Kız Meslek Lisesi El Sanatları Öğrencilerinin Okul-Sanayi İşbirliği Kapsamında İşletmelerde Beceri Eğitimi İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Nedenleri Ve Çözüm Yolları" adlı araştırmasında, Kız Meslek Lisesi El Sanatları bölümü son sınıf öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi ile ilgili karşılaştıkları sorunlar, nedenleri ve çözüm yollarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya, 1997- 1998 öğretim yılında Ankara il merkezindeki 6 kız meslek lisesindeki işletmelerde beceri eğitimine katılan 87 öğrenci ile 50 koordinatör öğretmen katılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın verileri öğrenci ve öğretmenler için düzenlenen iki anket aracılığıyla toplanmıştır. Koordinatör öğretmen ve öğrenci görüşleri arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için t- testi uygulanmıştır. Araştırmada varılan sonuçlar şöyledir:

- İşletmeyi seçme konusunda öğrenciler kendileri veya koordinatörleri seçtiğinde daha az, okul yönetimi seçmesi durumunda ise sorunun daha fazla sorunla karşılaşmaktadırlar.
- Öğrenciler, işyeri yöneticisine ve usta öğreticilere sorunlarını götürememektedir. Bu durum öğrencilerin iletişim konusunda sorunlarının olduğunu ve yapılan beceri eğitiminin amacına ulaşmasında bu iletişim sorununun engel oluşturduğunu, bu konudaki sorunların mutlaka çözüme ulaştırılmasının gerekli olduğu görülmektedir.

- Koordinatör öğretmenler, izleyebileceğinden fazla öğrencinin sorumluluğunun üstlendiklerinden öğrencilere gerekli rehberliği sağlayamamaktadır.
- Öğrencilerin işletmeler konusunda bilgi eksikliklerinden dolayı teknolojik gelişmeleri yeterince yakından tanıyamamaktadır. Bu nedenle de öğrencilere yeterli sorumluluk verilmemekte, öğrencilerin işyerindeki araç-gereç gibi donanımlara ve üretime zarar verebileceği kaygısıyla öğrencinin üretim ortamından uzak tutulmasına neden olduğu görülmektedir. Bu da öğrencinin işyerlerindeki makine, araç-gereçlerin kullanımını öğrenme fırsatının gerçekleşmesinde sorunların olduğunu vurgulanmaktadır.
- Öğrencilerin ücretlerin düzenli ödenmesi, iş kazaları ve işyeri çalışanlarının sağlığı ile ilgili gerekli önlemlerin alınması konusunda iş ortamından yeterince memnun olmadıkları görülmektedir. Bu nitelikler sağlandığında kendi alanlarında çalışmayı düşündüklerini vurgulamaktadırlar.
- Koordinatör öğretmenler, her bir program alanına hitap eden işyerinin olmadığını, işletmenin sözleşme kurallarına uymadığını ve öğrencilerin görüşleri alınmadan işleme yerleştirildiğini belirtmişlerdir.
- İletişim konusunda karşılaşılan sorunlar ise, alanda yetersiz öğrencilerin işleme gönderildiği durumlarda, bu öğrencilerin işyeri çalışanları ile olumlu iletişim kuramamasından kaynaklanan sorunlar, usta öğreticinin yeterli eğitim düzeyine sahip olmamasından kaynaklanan sorunlar olarak belirtilmektedir.
- Alanla ilgili becerilerin pekiştirilmesi konusunda koordinatör öğretmenlere göre, öğrencilerin üretim dışı çalıştırılmaları, işyerlerinde öğrencilerin niteliksiz eleman olarak görülmesi sorun oluşturmaktadır.

Meslek Liselerinin eğitim programları ile ilgili yapılan bir diğer araştırmada Yazçayır'ın (1999) "Kız Meslek Lisesi Eğitim Programlarının İstihdam Açısından

Değerlendirilmesi ” adlı araştırmasıdır. Araştırmada Kız Meslek Lisesi Ev Yönetimi-Beslenme programının istihdam açısından etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmaya 1997-1998 öğretim yılında Ankara ili merkezinde bünyesinde Ev Yönetimi Beslenme Bölümü bulunan tesadüfi yöntemle seçilen 10 KML, 67 Ev Yönetimi ve Beslenme Bölümü öğretmeni, 169 bu bölümde okumakta olan son sınıf öğrencisi, 300 bölüm mezunu ve 36 beceri eğitimi yapılan işletme yetkilisi olmak üzere dört gruptan 572 kişi katılmıştır.

Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmen, son sınıf öğrencisi, mezun öğrenciler ve işletme yetkilisine uygulanmak üzere dört anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarının yorumlanmasında istatistik işlemlerden frekans ve yüzde dağılımları, kay- kare ve olasılık testlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada varılan sonuçlar şöyledir:

- Öğretmenlerin çoğunluğuna göre, Kız Meslek Lisesini bitiren öğrenciler iş koşullarını beğenmeme, ailelerinin izin vermemesi nedenleriyle iş bulamamaktadır veya çalışmamaktadır.
- Mezunlar alanları ile ilgili işlerde çalışmamaktadır. Mezunların yarısı satış elemanı ve sekreter olarak çalışmaktadır.
- Öğretmenlerin 2/3’si öğrenci istihdamında, eğitim programının niteliği, okul atölye- laboratuvar, araç- gereç durumu, yasal düzenlemeler ve iş gücü piyasasının bu alanda istihdam yaratmaması ve mesleğin çıraklık sistemine açık olmasının en önemli etken olduğunu belirtmektedir.
- İşletmeler eleman alımı konusunda birçok yöntemi kullanmakta, bir kısmı herhangi bir öğrenim belgesi aramamakta, piyasada usta- çırak ilişkisi içinde yetişmiş elemanları tercih etmekte ve referans istemektedir. Bir kısmı ise öğrenim belgesi ve meslek lisesi belgeleri aramaktadır.

- İşletmeler, Ev Yönetimi ve Beslenme Bölümü öğrenci ve mezunlarının, mutfak ve pastahane işletmeciliği, standart ürün çıkarma, insan ilişkileri, beslenme bilgisi, hizmet kuralları ve hijyen konularında yetersiz olduğunu belirtmektedir.
- İşletme yetkililerine göre, öğrencilerin eğitim gördükleri meslek alanını isteyerek seçmemeleri, çalışma koşulları, başka işlerde çalışmak istemeleri, okulların istihdam ve eğitim açısından işbirliği yapmamaları, piyasa koşullarına uygun eğitim yapmamaları gibi nedenlerle istihdam sorunları yaşanmaktadır.

Ömeroğlu (1998), “Kız Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mezun Olduktan Sonraki Beklentileri” adlı araştırmasında, Kız Meslek Lisesi son sınıf öğrencilerinin mezun olduktan sonraki beklentilerini saptamayı amaçlamıştır. Araştırmaya 1997-1998 öğretim yılında Ankara ilinde bulunan sekiz merkez ilçedeki Kız Meslek Liselerinin 808 son sınıf öğrencileri katılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın verileri, üç bölümden oluşan anket aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde dağılımlarından yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Araştırma kapsamındaki Kız Meslek Lisesi öğrencileri çoğunlukla, mezuniyetten sonra yüksek öğrenimine devam etmek istegindedir.
- Gelecek planlarına yönelik görüşleri alınan öğrenciler, bir işe girmek için kolaylık sağlanmasını ve kendi işini kurabilmek için mali destek gereksinimlerinin karşılanmasını istemektedirler.
- Okulu bitirdikten sonra kendi branşlarında çalışma görüşünü benimseyen öğrencilerin, yarıdan fazlası kendi işyerini kurmayı, dörtte üçü resmi kuruluştaki ve yarısı ise özel sektörde çalışabileceklerini belirtmişlerdir.
- Farklı branşta meslek edinme ihtiyacını görüş olarak benimseyen öğrencilerin yarısı farklı branşta kursa gitme isteğinde olduklarını, farklı branşta iş bulup çalışmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Önal (1997), “3308 Sayılı Yasa Kapsamında İşletmelerde Yapılan Meslek Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununa göre, Endüstri Meslek Lisesi Tesviye Bölümü öğrencilerinin işletmelerde gerçek üretim koşullarında yaptıkları beceri eğitimi uygulamalarının değerlendirmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 1995- 1996 öğretim yılında Ankara ili ve bu ilde bulunan üç meslek Lisesinin tesviye bölümlerinin son sınıfında okuyan ve işletmede eğitim gören 92 öğrenci, 44 koordinatör öğretmen ve işletmelerdeki eğitimden sorumlu 59 usta öğretici katılmıştır. Tarama türünde yapılan araştırmanın verileri anket aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümünde frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır. Ortak sorular ki kare testi ve varyans analizi, (t) testi uygulanarak çözümlenmiştir. Araştırmadan çıkan sonuçlar şu şekilde sıralanmıştır:

- İşletmelerde meslek eğitimi uygulamalarının kuramsal açıdan düşünülen esasların tamamına uygun olarak gerçekleşmediği ve bazı güçlüklerle karşılaşıldığı saptanmıştır.
- İşletmelerde sağlanan fiziki mekan, donanım, araç-gereç, insan gücü, iş güvenliği ve çevre bakımından yeterli bulunmakla birlikte, bazı işletmelerin bazı unsurları da yetersiz ve az yeterli durumda olduğu belirtilmiştir.
- Koordinatör öğretmen ve usta öğreticilerden beklenen görevlerin tüm yönleriyle yeterli seviyede gerçekleşmediği görülmektedir.
- İşyeri seçimi, öğretim planının uygulamaya geçirilmesi, öğrencilerin değerlendirilmesi gibi konularda bazı yetersizlikler söz konusudur. Öğrenciler işletmelerde bazı istenmeyen görevlerde çalıştırılmaktadır.
- İl çıraklık ve meslek eğitimi kurulları beklentilere cevap verememektedir.

- Mevcut tesviye bölümü programının tamamının uygulanması mümkün görünmemekte ve bu programların okul-sanayi işbirliğini kolaylaştıracak yönde geliştirilmesi gerekmektedir.

Özgül (1995), “İşletmelerde Staj Yapan Meslek Lisesi Öğrencilerine Staj Yaptıkları Kurumların Mesleki Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma” adlı araştırmasında, işletmelerin mesleki eğitime olan katkıları değerlendirilmiştir.

Araştırmanın örneklem grubu İstanbul ili merkez ilçesindeki 900 öğrenci olarak belirlenmiştir. Araştırmanın uygulaması Bayrampaşa İnönü Endüstri Meslek Lisesi, Bayrampaşa Ticaret Meslek Lisesi, Beyoğlu Endüstri Meslek Lisesi, Beyoğlu Ticaret Meslek Lisesi olmak üzere dört lisede 5. ve 6. dönem öğrencilerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için tek yönlü likert tipi 28 sorudan oluşan anket formundan yararlanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için kullanılan istatistik işlemler yüzde, mean, frekans dağılımı standart sapma, t testidir. Araştırmada varılan sonuçlar şöyledir:

- Öğrenciler, öğrenimlerini tamamladıktan sonra uygulama yapmakta oldukları işyerinde kalma konusunu kısmen onaylamakta, işyeri değiştirme konusunda da net bir kararları yoktur.
- Öğrenciler işyerlerindeki yöneticinin öğrenciye karşı tavrını kısmen onaylamakta, stajla ilgili belirlenen ücret oranını yetersiz bulmaktadırlar.
- İşyerleriyle okulun mesleki becerinin kazandırılmasında karşılaştırılmasında, işyerinde beceri eğitiminin okuldakinden farklı olduğu görüşüne öğrenciler kısmen katılmaktadır.
- İşyerindeki araç ve gereçlerin kullanılmasıyla ilgili olarak öğrenciler, bu araçlar hakkında gerekli deneyime sahip olma gibi konularda kısmen olumlu tutuma sahip olduklarını belirtmektedir.

Bu konuda yapılan bir başka araştırma da, Uyanık'ın (1994) “ İzmir İli Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi İle İlgili Bir Araştırma” adlı araştırmasıdır. Bu çalışmada Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin, kamu kurum ve kuruluşlarında 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'na göre ara elemanı veya muhasebe teknisyeninin talep ettiği nitelikte yetiştirilip yetiştirilmediğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmaya 1992-1993 öğretim yılında İzmir il merkezinde bulunan ve kura ile seçilen 13 Kamu Kurumu, 8 ticaret meslek lisesinden 800 öğrenci, 80 koordinatör öğretmen, 85 usta öğretici katılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın verileri anket aracılığı ile toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde dağılımlarından yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar kısaca şöyle özetlenebilir:

- Öğretim programında yer alan konulardan ticari belgelerin düzenlenmesi, muhasebe kayıtlarının tutulması konularının işyerlerinde yeterince beceriye dönüştürülmediği kanaatine varılmaktadır.
- Beceri eğitimi yapan öğrenciler genellikle muhasebe, evrak ve personel ile ilgili servislerde çalışmaktadırlar, ancak bu alanlarla ilişkin bilgilerin yeterince beceriye dönüştürme imkanı bulunmadığı açıklanmaktadır.
- Öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerden oluşan grup, okulda öğrenilen teorik bilgilerin yeterince uygulamaya dönüştürülmediğini, ancak becerilerin pratik olarak geliştirilmiş olduğu belirtilmiştir.
- Beceri eğitiminin ile kamu personeline sağladığı yararlar, öğrenme ve çalışmaya güdüleme, kuruma ucuz işgücü sağlanma, kurum personelinin iş yükünün hafiflemesi, yönetici ve personel arasındaki ilişkilerin gelişmesi, istihdam edilecek personelin yetiştirilmesi şeklinde belirtilmiştir.

- Öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerden oluşan grup, kamu kurumlarında yeterince araç-gereç ve donanımın olduğu, personelin uygulama sırasında öğrencilere yardımcı olduğu, kamu kurumlarında istihdam edilmeleri konusunda karamsar oldukları gözlenmektedir.
- Öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerden oluşan grup, meslek dersleri öğretim programı ile mevcut uygulama arasında farklılık bulunduğunu, işyeri konusunda ön bilgi verilmediğini, araç gereçlerin okulda yeterince kullanılmadığını, koordinatör öğretmenlerin beceri eğitimi yapan öğrencilerin sorunlarıyla yeterince ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.

Üçüncü Bölüm

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma evreni, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile verilerin toplanması ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine mesleki yeterliklerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Meslek lisesi grafik bölümü son sınıf öğrencilerinin tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanlarındaki mesleki yeterlikleri kazanma düzeyleri öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre özellikleri, uygulanan araştırma anketiyle toplanan bilgilere dayalı olarak betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini 2001-2002 öğretim yılında Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Gazi Teknik ve Anadolu Meslek Lisesi Grafik Bölümünde grafik dersine giren ve aynı zamanda işyerlerindeki uygulamalı eğitimden derse giren dört koordinatör öğretmeni, bu bölümde öğrenim gören 20 son sınıf öğrencisi ve bu öğrencilerin staj yaptıkları 15 işyerinin sahibi ile Bursa il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Necatibey Kız Meslek Lisesi grafik bölümünün derse giren yedi koordinatör öğretmeni, 18 son sınıf grafik bölümü öğrencileri ve bu öğrencilerin staj yaptıkları 15 işyerini kapsamaktadır. Araştırmanın çalışma evreni ulaşılabilir nitelikte olduğu için ayrıca örneklem alınmamıştır. Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrenci, öğretmen ve işverenlerin sayıları Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3 Araştırmanın Çalışma Evreni

	Sayı	Değerlendirmeye Alınan	Değerlendirme Dışı Bırakılan
Öğrenci	38	38	-
Öğretmen	11	11	-
İşyeri	30	30	-
Toplam	79	79	-

Çizelge 3’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma evrenini oluşturan 38 öğrenci, 11 öğretmen ve 30 işyerinin tamamı anket sorularını yanıtlamıştır. Geri dönen anketlerden yanlış ve eksik dolduran anket olmadığından 38’i öğrenci, 11 öğretmen ve 30’u işveren anketi olmak üzere toplam 79 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Yeterlikleri Anketi” kullanılmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesi için öncelikle Meslek Lisesi Grafik Bölümünün öğretim programı ile genelde meslek lisesi, özelde de Grafik Bölümü öğrencilerinin mesleki yeterliliklerine ilişkin yapılan çeşitli araştırmalar, makaleler, kitaplar ve yasal düzenlemeler (yönetmelik, yönerge, genelge vb.) incelenmiştir.

Ayrıca Meslek Lisesi Grafik Bölümünü bitirmiş ve alanlarında ilgili bir işte çalışanlar ile bu işyerlerinin sahipleri ile de görüşmeler yapılmıştır. Bölümün öğretim programının ve alan yazımında ulaşılabilen kaynakların incelenmesi ve ilgililerle yapılan görüşmelerin sonucunda, Grafik Bölümünü bitiren öğrencilerin işyerlerinde yaptıkları işleri ve ortaya koydukları ürünleri de dikkate alarak, tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler olmak üzere dört alan ve bu alanların gerektirdiği mesleki yeterlikler

belirlenmiştir. Daha sonra bu yeterlikler iki Grafik Bölümü öğretmeni, bu alanda çalışan iki Grafik Bölümü mezunu öğrenci ve Grafik alanında işyeri olan iki işveren tarafından incelenmiş ve onların önerileri doğrultusunda gerekli eklemeler, geliştirmeler ve düzeltmeler yapılarak Grafik Bölümü öğrencileri için “mesleki yeterlik” listesi hazırlanmıştır. Daha sonra, listede yer alan maddeler tez danışmanının da görüş ve önerileri doğrultusunda dörtlü likert tipi ölçek biçimine getirilerek, taslak anket hazırlanmıştır. Anketin geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Bunun için hazırlanan taslak anket, tez danışmanının ve Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ile Eğitim Fakültelerinin Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalında görev yapan toplam beş öğretim elemanının görüşlerine sunulmuş, onların görüş ve önerileri doğrultusunda anket son şeklini almıştır. Anket 33 maddeli dörtlü likert tipi ölçek biçiminde düzenlenmiştir. Anket maddelerine verilecek yanıtlar araştırma örneklemini oluşturan öğrenci, öğretmen ve işverenlerin düzeyi dikkate alınarak maddeleri yanıtlarken daha sağlıklı karar vermelerini sağlamak için “çok yeterli”, “orta yeterli”, “az yeterli” ve “yetersiz” şeklinde düzenlenmiştir. Ankette çok yeterli 4 puan, orta yeterli 3 puan, az yeterli 2 puan ve yetersiz 1 puan olarak değerlendirilmiştir. Anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; tasarım ile ilgili sorular, ikinci bölümde; teknoloji ile ilgili sorular, üçüncü bölümde; baskı teknikleri ve dördüncü bölümde ise; genel beceriler ile ilgili sorular yer almaktadır.

Anketin uygulanması için Eskişehir ve Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izin (EK-2) alındıktan sonra anket Eskişehir de 21.05.2002 – 24.05.2002, Bursa da 10.06.2002-14.06.2002 tarihleri arasında örnekleme alınan okullarda ve işyerlerinde uygulanmıştır. Bu süre içinde cevaplandırılan anketler değerlendirilmeye alınmıştır. Yapılan değerlendirme sonunda tüm uygulanan anketlerin geçerli olduğu saptanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Tasarım teknolojisi grafik bölümü öğrencileri, öğretmen ve işyerleri tarafından doldurulan anket formları tek tek incelenmiş ve doğru biçimde doldurulan anketler numaralandırılmış ve anket bilgileri bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Anketten elde edilen verilerin bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra istatistiksel çözümler için

EXCEL programlarından yararlanılmıştır. Belirtilen paket programlarından yararlanılarak verilere ilişkin sayı ve yüzdeleri bulunmuştur.

Meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre mesleki yeterliklerinin belirlenmesinde yüzdeler dilimlerden yararlanılmıştır. Bu belirlemeyi yaparken aşağıdaki oranlar esas alınmıştır:

- % 0 : hiçbiri
- % 1-3 : yaklaşık hiçbiri
- % 4-15 : çok küçük bir kesimi
- % 16-29 : küçük bir kesimi
- % 30-39 : yarıdan oldukça azı
- % 40-46 : yarıdan biraz azı
- % 47-49 : yaklaşık yarısı
- % 50 : yarısı
- % 51-53 : yaklaşık yarısı
- % 54-60 : yarıdan biraz çoğu
- % 61-70 : yarıdan oldukça çoğu
- % 71-84 : büyük bir kesimi
- % 85-96 : çok büyük bir kesimi
- % 97-99 : yaklaşık tümü
- % 100 : tümü

Dördüncü Bölüm

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın genel amacı doğrultusunda yanıt aranan sorulara ilişkin toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular ile bu bulguların yorumları yer almaktadır.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin mesleki yeterlikleri kazanma düzeylerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre belirlenmesinin amaçlandığı araştırmada, elde edilen bulgular ve yorumları, araştırma sorularına paralel olarak tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler olmak üzere dört yeterlik alanına göre verilmiştir.

4.1. Tasarım

Araştırmanın birinci alt sorusunu oluşturan, Meslek lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanındaki yeterlikleri kazanma düzeylerinin belirlenmesi için, araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve işverenlere 10 yeterlik maddesi verilmiştir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddelere verdikleri yanıtların sonuç dağılımları her bir madde için ayrı çizelgelerde (Çizelge4.1 -4.10) gösterilmiştir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin tasarım alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden ilki, “Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1.’de görüldüğü gibi, “Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme” konusunda öğrencilerin %73.7’si kendilerini “yetersiz”, %13.2’si de “az yeterli” olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı, %7.9 ve% 5.2’dir. Aynı şekilde öğretmenlerin %54.5’i öğrencileri “Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme” konusunda “yetersiz”, %18.2’si “az yeterli” bulurken, %18.2’i “orta” ve %9.1’i “çok yeterli” bulmaktadırlar. Öğrencilerin “Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme”

yeterliklerine ilişkin işverenlerin görüşleri ise, %66.7'si “yetersiz”, %26.7'si “az yeterli”, %3.3'ü “orta yeterli”; %3.3'ü de “çok yeterli”, şeklindedir.

Çizelge 4.1. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Kendisine Verilen Konuya Uygun Tasarım Yapabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	3	7,9	5	13,2	28	73,7	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	1	3,3	1	3,3	8	26,7	20	66,7	30	
Toplam	4	17,6	6	29,4	15	58,1	54	194,9	79	

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin ve işverenlerin çok büyük bir kesimi (%86.9 ve %96.3) ile öğretmenlerin büyük çoğunluna (%72.7), Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında “Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme” konusunda “yetersiz” bulmaktadır.

Çizelge 4.2. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Tasarıma Uygun Desen Çizebilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	4	10,6	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	2	6,7	3	10	5	16,7	20	66,6	30	
Toplam	6	30,1	8	29,7	15	62,3	50	177,9	79	

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında yeterli düzeyde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan ikinci yeterlik, “Tasarıma uygun desen çizebilme” dir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.4’de verilmiştir.

Çizelge 4.2’de görüldüğü gibi, “Tasarıma uygun desen çizebilme” konusunda öğrencilerin %5.2 si “çok yeterli”, %10.6’sı da “orta yeterli”, olduklarını, buna karşılık %18.4’ü “az yeterli”, %65.8’i de “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda öğrencileri çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1 iken, öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %27.2 ve %45.5’dir. İşverenlerin ise, %6.7’si öğrencileri “Tasarıma uygun desen çizebilme” yönünden “çok yeterli”, %10’u “orta yeterli”, %16.7’si “az yeterli” ve %66.6’sı “yetersiz” bulmaktadır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin çok büyük bir kesiminin (%84.2), işverenlerin (%72.7) ve öğretmenlerin büyük bir kesiminin (%72.7) meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerini “Tasarıma uygun desen çizebilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini “yetersiz” bulmaktadır.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin tasarım alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden üçüncüsü, “Deseni çeşitli tekniklerle renklendirme ” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.3’de verilmiştir.

Çizelge 4.3. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Deseni Çeşitli Tekniklerle Renklendirebilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	2	5,2	8	21,1	27	71,1	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	1	3,3	2	6,7	8	26,7	19	63,3	30	
Toplam	4	24,1	5	21	19	75	51	179,9	79	

Çizelge 4.3’de görüldüğü gibi, tasarım alanındaki üçüncü yeterlilik maddesinin “Deseni çeşitli tekniklerle renklendirme ” önermesine öğrencilerin %2.6’sı “çok yeterli”, %5.2’si “orta yeterli”, %21.1’i “az yeterli” ve %71.1’i ise “yetersiz” yanıtı vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin, %18.2’si “çok yeterli”, %9.1’i “orta yeterli”, %27.2’si “z yeterli” ve %45.5’i “yetersiz” yanıtı vermişlerdir. Bu maddeye işverenlerin yanıtları ise şudur; %3.3’ü “çok yeterli”, %6.7’si “orta yeterli”, %26.7’si “az yeterli” ve %63.3’ü “yetersiz”.

Bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%92.2), işverenlerin (%80) ve öğretmenlerin (%82.7) çok büyük çoğunluğu, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerin “Deseni çeşitli tekniklerle renklendirme” konusunda “yetersiz” olarak görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında yeterli düzeyde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan dördüncü yeterlik, “Tasarıma uygun desen çizebilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.4’de verilmiştir.

Çizelge 4.4. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “Tasarımı Model Ürüne Dönüştürebilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	2	5,2	4	10,6	30	79	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	2	6,7	2	6,7	4	13,3	22	73,3	30	
Toplam	5	21	6	30,1	13	69,4	55	179,5	79	

Çizelge 4.4’de görüldüğü gibi, “Tasarımı model ürüne dönüştürebilme” konusunda öğrencilerin %79’u kendilerini “yetersiz”, %10.6’sı da “az yeterli” olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı %5.2’dir. Aynı şekilde, öğretmenlerin %27.2’si öğrencileri tasarımı uygun model ürüne dönüştürebilme konusunda “yetersiz”, %45.5 “az yeterli” bulurken,

%18.2'si “orta” ve %9.1'i de “çok yeterli” bulmaktadır. Öğrencilerin “Tasarımı model ürüne dönüştürebilme” yeterliğine ilişkin işverenler görüşleri ise, %73.3'ü “yetersiz”, %13.3'ü “az yeterli”; %6.7'si “orta yeterli”; %6.7'si de “çok yeterli” şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%89.6), işverenlerin (%86.6) çok büyük kesimi ve öğretmenlerin büyük kesiminin (%72.7), Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin “Tasarımı model ürüne dönüştürebilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini “yetersiz” bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin tasarım alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden beşinci, “Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.5 'de verilmiştir.

Çizelge 4.5. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Üretim Çizelgesi Hazırlayabilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	5	13,2	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	4	13,3	6	20	9	30	11	36,7	30	
Toplam	7	34,1	12	42,3	19	75,6	41	148	79	

Çizelge 4.5'de görüldüğü gibi, “Üretim çizelgesi hazırlayabilme” konusunda, öğrencilerin %2.6'sı “çok yeterli” , %13.2'si “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %18.4'ü “az yeterli”, %65.8'i “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda öğrencileri çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1 iken, öğrencileri “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %27.2 ve %45.5'dir. işverenlerin ise, %13.3'ü öğrencileri üretim çizelgesi hazırlayabilme yönünden “çok yeterli”, %20'si de “orta yeterli”, %30'u “az yeterli” ve %36.7'si de “yetersiz” bulmaktadır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%74.2), öğretmenlerin (%72.7) büyük kesimi ve işverenlerin de (%69.7) yarından oldukça çoğunun Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini tasarım alanında “Üretim çizelgesi hazırlayabilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini öğrencileri “yetersiz” bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında yeterli düzeyde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan altıncı yeterlik, “Ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.6’da verilmiştir.

Çizelge 4.6. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Ürüne Uygun Malzeme Seçimi Yapabilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	3	7,9	7	18,4	26	68,5	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	6	20	5	16,7	9	30	10	33,3	30	
Toplam	10	43,4	9	33,7	19	75,6	41	147,3	79	

Çizelge 4.6’da görüldüğü gibi, “Ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme” konusunda öğrencilerin %5.2’si “çok yeterli”, %7.9’u “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %18.4’ü “az yeterli” ve %68.5’i ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda öğrencileri çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1 iken, öğrencileri “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %27.2’si %45.5’dir. İşverenler ise, %20’si ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme yönünden “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %30’u “az yeterli” ve %33.3’ü “yetersiz” bulmaktadır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin ve öğretmenlerin çok büyük bir kesiminin (%86.9, %72.7) ve işverenlerin de yarından

oldukça çoğunun (%63.3) Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında “ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme yeterliğine sahip olma düzeylerini öğrencileri “yetersiz” bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin tasarım alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden yedincisi, “Zamanı etkili kullanabilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.7 ‘de verilmiştir.

Çizelge 4.7. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Zamanı Etkili Kullanabilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	4	10,6	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	8	31	11	45,5	26	110,5	34	113	79	

Çizelge 4.7’de görüldüğü gibi, “Zamanı etkili kullanabilme” konusunda öğrencilerin %65.8’i kendilerini “yetersiz”, %18.4’sı az yeterli olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı %10.6 ve %5.2 dir. Aynı şekilde öğretmenlerin %27.2’si öğrencileri zamanı etkili kullanabilme konusunda “yetersiz”, %45.5’i “az yeterli” bulurken, %18.2 “orta” ve %9.1’i de “çok yeterli” bulmaktadırlar. Öğrencilerin zamanı etkili kullanabilme yeterliğine ilişkin işverenlerin görüşleri ise, %20’si “yetersiz”, %46.6’sı “az yeterli”, %16.7’si ise “orta yeterli”; %16.7’si çok yeterli şeklindedir..

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%84.2) ve öğretmenlerin (%82.6) çok büyük bir kesimi, işverenlerin (%66.6)de yarıdan oldukça çoğu Meslek Lisesi Grafik bölümü öğrencilerini, “ Zamanı etkili kullanabilme” konusunda yetersiz görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında yeterli düzeyde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan sekizinci yeterlik, “Malzemeyi ekonomik kullanabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.8’de verilmiştir.

Çizelge 4.8’de görüldüğü gibi, “Malzemeyi ekonomik kullanabilme” önermesine öğrencilerin %7.9’u ise “çok yeterli”, %5.2’si de “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %18.4’ü “az yeterli” ve %68.5’i ise “yetersiz” yanıtını vermişlerdir. Bu konuda öğrencileri çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı dağılımı %18.2 ve %9.1 iken, öğrencileri “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise %27.2 ve %45.5’i ise şeklindedir. İşverenler ise, %20’si öğrencileri malzemeyi ekonomik kullanabilme yönünden “çok yeterli”, %30’u “orta yeterli”, %13.3’ü “az yeterli” ve %36.7’si “yetersiz” yanıtını bulmaktadır.

Çizelge 4.8. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “ Malzemeyi Ekonomik Kullanabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	3	7,9	2	5,2	7	18,4	26	68,5	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	11	46,1	12	44,3	14	58,9	42	150,7	79	

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin ve öğretmenlerin çok büyük bir kesimi (%86.9 ve %72.7) ile işverenlerin (%50) yarısı, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında “Malzemeyi ekonomik kullanabilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini “yetersiz” bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin tasarım alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden dokuzuncu, “Üretimi gerçekleştirilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.9 ‘da verilmiştir.

Çizelge 4.9. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “Üretimi Gerçekleştirebilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	2	5,2	6	15,9	28	73,7	38	
Öğretmenler	2	5,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	2	6,7	2	6,7	4	13,3	22	73,3	30	
Toplam	6	17,1	5	21	13	56,4	55	192,5	79	

Çizelge 4.9’da görüldüğü gibi, bu yeterliliği kazanma düzeyine ilişkin olarak öğrencilerin %5.2’si çok yeterli, %5.2’si orta yeterli, %15.9’u az yeterli ve %73.7’si ise yetersiz yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı ise, %18.2’si ise çok yeterli, %9.1’i orta yeterli, %27.2’si az yeterli ve %45.5’i ise yetersiz şeklindedir. İşverenler ise, bu maddeye %6.7’si ise çok yeterli, %6.7’si orta yeterli, %13.3’ü az yeterli ve %73.3’ü yetersiz yanıtını vermişlerdir.

Bu sonuçlara göre, öğrencilerin (%89.6)’sı, işverenlerin (86.6)’sı ve öğretmenlerin de (%72.7) çok büyük kesimi Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Üretimi gerçekleştirilebilir” konusunda “yetersiz” bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin tasarım alanında yeterli düzeyde kazanıp kazanmadığı sorgulanan onuncu yeterlik “Hedef kitleye uygun tasarım yapabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.10’da verilmiştir.

Çizelge 4.10. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Tasarım Alanında “Hedef Kitleye Uygun Tasarım Yapabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	4	10,6	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	4	13,3	6	20	9	30	11	36,7	30	
Toplam	7	27,6	12	48,8	21	93,9	39	129,7	79	

Çizelge 4.10'da görüldüğü gibi, “Hedef kitleye uygun tasarım yapabilme” konusunda öğrencilerin %65.8'i kendilerini “yetersiz”, %18.4'ü az yeterli olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı %10.6 ve %5.2'dir. Aynı şekilde öğretmenlerin %27.2'si öğrencileri hedef kitleye uygun tasarım yapabilme konusunda “yetersiz”, %45.5'i “az yeterli”, %18.2'si “orta yeterli” ve %9.1'i “çok yeterli” bulmaktadır. Öğrencileri hedef kitleye uygun tasarım yapabilme yeterliğine ilişkin işverenlerin görüşleri ise, %36.7'si “yetersiz”, %30'u “az yeterli”, %20'si orta yeterli ve %13.3'ü çok yeterli şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%65.8) yarısından çoğu kendilerini, öğretmenlerin (%27.2) ve işverenlerin (%36.7) de bir kısmının öğrencileri yetersiz buldukları söylenebilir. Öğrencilerin yarısından oldukça fazlasının (%65.8) kendilerini, işverenlerin (%36.7) ve öğretmenlerin (%27.2) bir kısmının Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin Hedef kitleye uygun tasarım yapabilme konusunda “yetersiz” olarak görmektedirler.

Elde edilen bu verilere dayalı olarak, tasarım konusundaki yeterlilikler incelendiğinde konuya uygun tasarım yapabilme, desen çizebilme, deseni çeşitli tekniklerle renklendirebilme, ürüne dönüştürebilme, üretim çizelgesi hazırlayabilme, malzeme seçimi yapabilme, zamanı etkili kullanabilme, malzemeyi ekonomik kullanabilme, üretimi gerçekleştirebilme ve hedef kitleye uygun tasarım yapabilme yeterliliklerinde öğrenciler kendilerini yetersiz bulurken, öğretmenler tasarımı model ürüne dönüştürme ve hedef kitleye uygun tasarım yapabilme konusunda öğrencileri az yeterli bulmaktadır. İşverenler, öğrencileri zamanı etkili kullanma konusunda az yeterli buldukları söylenebilir. Öğrencilere tasarım ile ilgili öğrenme-öğretme süreçlerini anlama, uygulama, ürüne dönüştürme, yaratıcılığını kullanma gibi çeşitli yeterlilikleri eğitim programlarında kazanmadıkları söylenebilir.

4.2. Teknoloji

Araştırmanın ikinci alt sorununu oluşturan, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin teknoloji alanındaki yeterliliklerini kazanma düzeylerinin belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve işverenlere 6 yeterlik maddesi verilmiştir. Bu

yeterliliklerle ilgili olarak alınan Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımları her bir madde için ayrı ayrı çizelgelerde (Çizelge 4.11-4.16) gösterilmiştir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin teknoloji alanında kazanmaları belirlenen mesleki yeterliklerinden ilki “Alanı ile ilgili malzeme bilgisi” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.11 ‘de verilmiştir.

Çizelge 4.11. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Teknoloji Alanında “Alanı İle İlgili Malzeme Bilgisi” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	4	10,6	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	6	20	5	16,7	9	30	10	33,3	30	
Toplam	9	32,3	11	45,5	18	66,6	41	153,6	79	

Çizelge 4.11’de görüldüğü gibi, “Alanı ile ilgili malzeme bilgisi” konusunda öğrencilerin kendilerini %65.8’i ise” yetersiz”, %18.4’ü “az yeterli” olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı %10.6 ve %5.2’dir. Aynı şekilde öğretmenlerin %54.5’i alanı ile ilgili malzeme bilgisi konusunda “yetersiz”, %18.2’si “az yeterli”, %18.2’si “orta” ve %9.1’i de “çok yeterli” bulmaktadır. Öğrencilerin “Alanı ile ilgili malzeme bilgisi” yeterliğine ilişkin işverenlerin görüşleri ise, %33.3’ü “yetersiz”, %30’u “az yeterli”, %16.7’si “orta yeterli” ve %20’si “çok yeterli” şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin çok büyük bir kesimi (%84.2) ile öğretmen ve işverenlerin yarıdan oldukça çoğu (%62.7 , %63.3)

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini alanı ile ilgili malzeme bilgisi konusunda yetersiz olarak görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin teknoloji alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan ikinci yeterlik “Alanı ile ilgili teknoloji bilgisi”’dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.12’de verilmiştir.

Çizelge 4.12. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Teknoloji Alanında “Alanı İle İlgili Teknoloji Bilgisi” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	5	13,2	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	8	37,5	11	39	24	92,2	36	131,3	79	

Çizelge4.12’de görüldüğü gibi, “Alanı ile ilgili teknoloji bilgisi” konusunda öğrencilerin %2.6’sı “çok yeterli”, %13.2’si de “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %18.4’ü “az yeterli” ve %65.8’i ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1’ iken, öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %27.2 %45.5’dir. İşverenlerin ise, %16.7’si öğrencileri alanı ile ilgili teknoloji bilgisi yönünden “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %46.6’sı “az yeterli” ve %20’si “yetersiz” bulmaktadırlar.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%84.2) çok büyük bölümü kendilerini, öğretmenlerin (%73.7) büyük çoğunluğu, işverenlerin de (%66.6) yarısından çoğu Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Alanı ile ilgili teknoloji bilgisi” yeterliğine sahip olma düzeylerini yetersiz bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin teknoloji alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan üçüncü yeterlik Alanı ile ilgili araç-gereçleri

kullanabilme”dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.13’de verilmiştir.

Çizelge 4.13. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Teknoloji Alanında “Alanı İle İlgili Araç-Gereçleri Kullanabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	1	2,6	8	21,1	28	73,7	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	9	40,8	11	41,7	15	61,6	44	155,9	79	

Çizelge 4.13’de görüldüğü gibi, teknoloji alanındaki yeterlilik maddesinin “Alanı ile ilgili araç-gereçleri kullanabilme” önermesine öğrencilerin %2.6’sı çok yeterli, %2.6’sı orta yeterli, %21.1’i az yeterli ve %73.7’si ise yetersiz yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin, %18.2’si çok yeterli, %9.1’i orta yeterli, %27.2’si az yeterli ve %45.5’i yetersiz yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye işverenlerin yanıtları ise, %20’si çok yeterli, %30’u orta yeterli, %13.3’ü az yeterli ve %36.7’si yetersiz şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%94.7) çok büyük çoğunluğu kendilerini, öğretmenlerin (%73.7) büyük bir kesimi, işverenlerin ise yarısının (%50) öğrencileri “Alanı ile ilgili araç-gereçleri kullanabilme” konusunda yetersiz bulmaktadır.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin teknoloji alanında kazanmaları belirlenen mesleki yeterliklerinden dördüncüsü “Alanı ile ilgili araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.14 ‘de verilmiştir.

Çizelge 4.14. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Teknoloji Alanında “Alanı İle İlgili Araç-Gereçlerin Basit Bakım ve Onarımlarını Yapabilme” Yeterliliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	1	2,6	8	21,1	28	73,7	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	5	16,7	14	46,6	5	16,7	6	20	30	
Toplam	7	28,4	17	67,4	18	83,3	37	120,9	79	

Çizelge 4.14’deki veriler öğrencilerin “Alanı ile ilgili araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme” yeterliliği yönünden incelendiğinde, öğrencilerin %2.6’sı çok yeterli, %2.6’sı orta yeterli, %21.1’i az yeterli ve %73.7’si ise yetersiz yanıtı vermişlerdir. Öğretmenlerin ise bu maddeye verdikleri yanıtlar, %9.1’i çok yeterli, %18.2’si orta yeterli, %45.5’i az yeterli ve %27.2’si yetersiz şeklindedir. İşverenler ise, %16.7’si ise çok yeterli, %46.6’sı orta yeterli, %16.7’si az yeterli ve %20’si yetersiz yanıtı vermişlerdir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%94.8) ve öğretmenlerin (%72.7) çok büyük çoğunluğunun, “Alanı ile ilgili araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme” konusunda yetersiz bulurken, işverenlerin (%46.6) yaklaşık yarısının öğrencileri az da olsa yeterli bulduklarını göstermektedir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin teknoloji alanında kazanmaları belirlenen mesleki yeterliklerinden beşinci “Alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.15’de verilmiştir.

Çizelge 4.15. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Teknoloji Alanında “Alanı İle İlgili Yeni Teknolojileri İzleyebilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	6	15,9	8	21,1	22	57,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	9	34,3	17	64,1	17	79,9	36	121,7	79	

Çizelge 4.15’de görüldüğü gibi, “Alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme” konusunda öğrencilerin %57.8’i “yetersiz”, %21.1’i de “az yeterli” olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı %15.9 ve %5.2’dir. Aynı şekilde öğretmenlerin %27.2’si öğrencileri alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme konusunda “yetersiz”, %45.5’i “az yeterli”, %18.2’si “orta yeterli” ve %9.1’i ise “çok yeterli” bulmaktadırlar. Öğrencileri alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme yeterliğine ilişkin işverenlerin görüşleri ise, %20’si “yetersiz”, %16.7’si “az yeterli”, %46.6’sı “orta yeterli” ve %16.7’si ise “çok yeterli” şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%78.9) ve öğretmenlerin (%72.7) büyük bir kesiminin, işverenlerin (%50) de yarısının Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme” konusunda yetersiz olarak görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin teknoloji alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan altıncı yeterlik “Ürünler yeni yorumlar getirebilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.16’de verilmiştir.

Çizelge 4.16. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Teknoloji Alanında “Ürünlere Yeni Yorumlar Getirebilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	2	5,2	5	13,2	30	79	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	8	37,5	8	31	22	87	41	144,5	79	

Çizelge 4.16’de görüldüğü gibi, “Ürünlere yeni yorumlar getirebilme” konusunda öğrencilerin “ %2.6’sı çok yeterli”, %5.2’si “orta yeterli”, %13.2’si “az yeterli” ve %79’u ise “yetersiz” yanıtını vermişlerdir. Bu konuda öğretmenlerin verdikleri yanıtlar %18.2’si “çok yeterli”, %9.1’i “orta yeterli”, %27.2’si “az yeterli” ve %45.5’i ise “yetersiz” şeklindedir. Bu maddeye işverenlerin verdikleri yanıtlar ise, %16.7’si “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %46.6’sı “az yeterli” ve %20’si “yetersiz” şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%92.3) çok büyük bir kesiminin , öğretmenlerin (%73.7) büyük bir kesiminin ve işverenlerin (%66.6) yarısından oldukça çoğunun Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin “Ürünlere yeni yorumlar getirebilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini “yetersiz” bulmaktadır.

Elde edilen verilere dayalı olarak, öğrenciler ve öğretmenler teknoloji konusunda, alanı ile ilgili malzeme ve teknoloji bilgisi, araç-gereçleri kullanabilme, araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme, yeni teknolojileri izleyebilme ve ürünlere yeni yorumlar getirebilme yeterlikleri konusunda yetersiz bulurken, işverenler, alanı ile ilgili malzeme ve teknoloji bilgisi, yeni teknolojileri izleyebilme konusunda öğrencileri az yeterli, araç-gereçleri kullanabilme, bakım ve onarımlarını yapabilme konusunda ise orta yeterli bulunduğu görülmektedir. Teknolojileri takip edebilmek için gerekli olan malzeme araç-gereç, makine, laboratuvar, bilgisayar, internet gibi teknik malzeme ve ortamların okullarda yeterli düzeyde bulunmadığı, olanlarda ise bunların kullanımına izin verilmediği anlaşılmaktadır. Bunun sonucunda da öğrencilerin teknoloji kullanımında yetersiz olmasına sebep olduğu anlaşılmaktadır.

4.3. Baskı Teknikleri

Araştırmanın üçüncü alt sorununu oluşturan, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin baskı teknikleri alanındaki yeterliklerini kazanma düzeylerinin belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve işverenlere 11 yeterlik maddesi verilmiştir. Bu yeterliliklerle ilgili olarak alınan Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımları her bir madde için ayrı ayrı çizelgelerde (Çizelge 4.17-4.27) gösterilmiştir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin baskı teknikleri alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden ilki, “Çeşitli baskı teknikleri bilgisi” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.17’de verilmiştir.

Çizelge 4.17. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Çeşitli Baskı Teknikleri Bilgisi” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	3	7,9	7	18,4	26	68,5	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	6	20	5	16,7	9	30	10	33,3	30	
Toplam	9	34,3	10	42,8	18	66,6	42	156,3	79	

Çizelge 4.17’te görüldüğü gibi, “Çeşitli baskı teknikleri bilgisi” yeterliğini kazanma durumlarını öğrencilerin, %5.2’si “çok yeterli”, %7.9’u “orta yeterli”, %18.4’ü “az yeterli” ve %68.5’i ise “yetersiz” olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı ise, %54.5’i “yetersiz”, %18.2’si “az yeterli”, %18.2’si “orta yeterli” ve %9.1’i ise “çok yeterli” şeklindedir. “Çeşitli baskı teknikleri bilgisi” konusunda ise , işverenlerin %20’si “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %30’u “az yeterli” ve %33.3’ü öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin (%86.9) çok büyük bir kesimi, öğretmenlerin (%72.7) ve işverenlerin (%66.6) büyük bir kesimi, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Çeşitli baskı teknikleri bilgisi” konusunda “yetersiz” olarak görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin baskı teknikleri alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan ikinci yeterlik “Baskı için kalıp hazırlayabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.18’de verilmiştir.

Çizelge 4.18. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Baskı İçin Kalıp Hazırlayabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	2	5,2	4	10,6	30	79	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	9	40,1	8	31	21	84,4	41	144,5	79	

Çizelge 4.18’de görüldüğü gibi, “Baskı için kalıp hazırlayabilme” konusunda öğrencilerin %5.2’si “çok yeterli”, %5.2’si de “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %10.6’sı “az yeterli” ve %79’u ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1’ iken, öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %27.2 ve %45.5’dir. İşverenlerin ise, %16.7’si öğrencileri baskı için kalıp hazırlayabilme yönünden “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %46.6’sı “az yeterli” ve %20’si “yetersiz” bulmaktadırlar.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%89.6) çok büyük bir kesiminin, öğretmenlerin (%72.7) ve işverenlerin (%66.6) de büyük çoğunluğunun, Meslek lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Baskı için kalıp hazırlayabilme” konusunda yetersiz olarak görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin baskı teknikleri alanında kazanmaları belirlenen mesleki yeterliklerinden üçüncüsü “Çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.19 ‘de verilmiştir.

Çizelge 4.19. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Çeşitli Baskı Tekniklerini Uygulayabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	5	13,2	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	8	31,7	16	61,4	16	77,2	39	129,7	79	

Çizelge 4.19’de görüldüğü gibi, “Çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme” konusunda öğrencilerin kendilerini %65.8’i “yetersiz”, %18.4’ü “az yeterli” olarak görmektedirler. Buna karşılık bu konuda kendilerini “orta” ve “çok yeterli” bulan öğrencilerin oranı %13.2 ve %2.6’dır. Aynı şekilde öğretmenlerin %27.2’si alanı ile ilgili malzeme bilgisi konusunda “yetersiz”, %45.5’i “az yeterli”, %18.2’si “orta” ve %9.1’i de “çok yeterli” bulmaktadır. Öğrencilerin “Alanı ile ilgili malzeme bilgisi” yeterliğine ilişkin işverenlerin görüşleri ise, %36.7’si “yetersiz”, %13.3’ü “az yeterli”, %30’u “orta yeterli” ve %20’si “çok yeterli” şeklindedir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin ve (%84.2) öğretmenlerin (%72.7) de çok büyük kesiminin, işverenlerin (%46.6) yarısının, Meslek lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme” konusunda yetersiz olarak görmektedirler.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin baskı teknikleri alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan dördüncü yeterlik “Baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.20’de verilmiştir.

Çizelge 4.20. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Baskı Amaçlı Araç-Gereçlerin Özelliklerini Kavrayabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	3	7,9	2	5,2	7	18,4	26	68,5	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	5	16,7	14	46,6	5	16,7	6	20	30	
Toplam	9	33,7	18	70	14	53,3	38	143	79	

Çizelge4.20’de görüldüğü gibi, “Baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme” konusunda öğrencilerin %7.9’u “çok yeterli”, %5.2 de “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %18.4’ü “az yeterli” ve %68.5’i ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %9.1 ve %18.2 iken, öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %16.7 ve %20’dir. İşverenlerin ise, %16.7’si öğrencileri alanı ile ilgili teknoloji bilgisi yönünden “çok yeterli”, %46.6’sı “orta yeterli”, %16.6’sı “az yeterli” ve %20’si “yetersiz” bulmaktadırlar.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (86.9) ve öğretmenlerin (72.7) çok büyük bir kesiminin, işverenlerin (%36.7) yarısından oldukça azının öğrencileri “Baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme” konusunda yetersiz bulurken, işverenlerin yaklaşık yarısının(46.6) ise, öğrencileri orta yeterli bulduklarını göstermektedir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin baskı teknikleri alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan beşinci yeterlik “Baskı aşamasında güvenlik önlemlerini alabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.21’de verilmiştir.

Çizelge 4.21. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Baskı Aşamasında Güvenlik Önlemlerini Alabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	1	2,6	8	21,1	28	73,7	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	9	40,8	11	41,7	15	61,6	44	155,9	79	

Çizelge 4.21’de baskı tekniklerinin içeriğine ilişkin olarak beşinci yeterlik maddesi olan “Baskı aşamasında güvenlik önlemlerini alabilme” önermesine, öğrencilerin %73.7’si “yetersiz”, %21.1’i “az yeterli”, %2.6’sı “orta yeterli” ve %2.6’sı ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin %45.5’i “yetersiz”, %27.2’si “az yeterli”, %9.1’i “orta yeterli” ve %18.2’si ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir. Aynı maddeye işverenlerin %36.7’si “yetersiz”, %13.3’ü “az yeterli”, %30’u “orta yeterli” ve %20’si ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir.

Bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%94.8) çok büyük bölümünün kendilerini, öğretmenlerin (%72.7) büyük çoğunluğunun ve işverenlerin (%50) de yarısı öğrencileri “Baskı aşamasında güvenlik önlemlerini alabilme” konusunda yetersiz bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin baskı teknikleri alanında kazanmaları belirlenen mesleki yeterliklerinden altıncısı “Baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümlenebilir” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.22 ‘de verilmiştir.

Çizelge 4.22. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Baskı Aşamasında Karşılaşılan Sorunları Çözümleyebilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	4	10,6	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	8	31	11	45,5	23	83,2	37	140,3	79	

Çizelge 4.22’de görüldüğü gibi, “Baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümleyebilme” konusunda öğrencilerin %5.2’si “çok yeterli”, %10.6’sı “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %18.4’ü “az yeterli” ve %65.8’i ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %9.1 ve %18.2 iken, öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %46.6 ve %20’dir. İşverenlerin ise, %16.7’si öğrencileri alanı ile ilgili teknoloji bilgisi yönünden “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %46.6’sı “az yeterli” ve %20’si “yetersiz” bulmaktadırlar.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%84.2), işverenlerin (%84.2) ve öğretmenlerin (%72.7) çok büyük bir kesiminin Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin baskı teknikleri alanında, “Baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümleyebilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini yetersiz bulmaktadır.

Çizelge 4.23. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Çeşitli Yazı Karakterlerini Tanıyabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	5	13,2	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	4	13,3	6	20	9	30	11	36,7	30	
Toplam	7	34,1	12	42,3	19	75,6	41	148	79	

Çizelge 4.23’de görüldüğü gibi, baskı teknikleri alanında bir başka yeterlilik maddesi de “Çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme” dir. Bu maddeye öğrencilerin %2.6’sı “çok yeterli”, %13.2’si “orta yeterli”, %18.4’ü “az yeterli” ve %65.8’i “yetersiz”; öğretmenlerin %18.2’si “çok yeterli”, %9.1’i “orta yeterli”, %27.2’si “az yeterli” ve %45.5’i “yetersiz” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye işverenlerin verdikleri yanıtlar ise, %13.3’ü “çok yeterli”, %20’si “orta yeterli”, %30’u “az yeterli” ve %36.7’si “yetersiz” şeklinde olmuştur.

Bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%72.7) ve işverenlerin (%66.7) büyük bölümünün, öğretmenlerin (%92.2) de çok büyük bölümünün, öğrencileri “Çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme” konusunda “yetersiz” bulmaktadır.

Çizelge 4.24. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Yazı Karakterlerini Uygun Ortamda Kullanabilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	2	5,2	5	13,2	30	79	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	6	20	5	16,7	9	30	10	33,3	30	
Toplam	9	40,8	8	31	17	70,4	45	157,8	79	

Meslek Lisesi Grafik Bölümünün Çizelge 4.24’de baskı tekniklerinin içeriğine ilişkin olarak sekizinci sırada yer alan “Yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme” önermesine öğrencilerin %79’u “yetersiz”, %13.2’si “az yeterli”, %5.2’si “orta yeterli” ve %2.6’sı ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtların dağılımı %45.5’i “yetersiz”, %27.2’si “az yeterli”, %9.1’i “orta yeterli” ve %18.2’si ise “çok yeterli” şeklindedir. Bu maddeye işverenler ise, %33.3’ü “yetersiz”, %30’u “ az yeterli”, %16.7’si “orta yeterli” ve %20’si ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin “Yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme” konusundaki yanıtları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin (%92.2) çok büyük kısmının, öğretmenlerin (%72.7) ve işverenlerin (%63.3) yarısından

fazlasının Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin “Yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme” konusunda yetersiz bulmaktadır.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin baskı teknikleri alanında kazanmaları beklenen bir başka yeterlilik “Çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.25’de verilmiştir.

Çizelge 4.25. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “Çalışma Ortamı İçin Uygun Koşullar Hazırlayabilme” Yeterliliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	5	13,2	7	18,4	25	65,8	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	7	28,4	12	48,1	26	110,5	34	113	79	

Çizelge 4.25’de görüldüğü gibi, “Çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme” konusunda öğrencilerin %2.6’sı “çok yeterli”, %13.2’si “orta yeterli”, %18.4’ü “az yeterli” ve %65.8’i “yetersiz” yanıtı vermişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı ise, %9.1’i “çok yeterli”, %18.2’si “orta yeterli”, %45.5’i “az yeterli” ve %27.2’si “yetersiz” şeklindedir. İşverenler ise, bu maddeye %16.7’si “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %46.6’sı “az yeterli” ve %20’si “yetersiz” yanıtı vermişlerdir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%84.2) çok büyük kesiminin öğretmenlerin (%72.7) ve işverenlerin (%66.6) yarıdan fazlasının, Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin baskı teknikleri alanında “Çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme” yeterliliğine sahip olma düzeyini “yetersiz” bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin baskı teknikleri alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan onuncu yeterlik “Yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.26’da verilmiştir.

Çizelge 4.26. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “ Yazı Tekniklerini Amacına ve Ürüne Uygun Kullanabilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	1	2,6	8	21,1	28	73,7	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	8	31,7	12	50,8	17	79,9	42	137,6	79	

Çizelge 4.26’de baskı tekniklerinin içeriğine ilişkin olarak onuncu yeterlik maddesi olan “Yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme” önermesine, öğrencilerin %73.7’si “yetersiz”, %21.1’i “az yeterli”, %2.6’sı “ orta yeterli” ve %2.6’sı ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin %27.2’si “yetersiz”, %45.5’i “az yeterli”, %18.2’si “orta yeterli” ve %9.1’i ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir. Aynı maddeye işverenlerin %36.7’si “yetersiz”, %13.3’ü “az yeterli”, %30’u “orta yeterli” ve %20’si ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%94.8) çok büyük bölümünün, öğretmenlerin (%72.7) büyük çoğunluğunun, işverenlerin ise (%50) yarısının Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin “Yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme” konusunda yetersiz olarak görmekteyiz.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin baskı teknikleri alanında kazanmaları beklenen bir başka yeterlilik “Alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.27’de verilmiştir.

Çizelge 4.27. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Baskı Teknikleri Alanında “ Alanında Karşılaştığı Sorunlara Çözüm Önerileri Getirebilme ” Yeterliliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	2	5,2	5	13,2	30	79	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	5	16,7	14	46,6	5	16,7	6	20	30	
Toplam	8	37,5	17	60,9	13	57,1	41	144,5	79	

Meslek Lisesi Grafik Bölümünün Çizelge 4.27’deki baskı teknikleri alanındaki on birinci maddesinin “Alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme” önermesine öğrencilerin %79’u “yetersiz”, %13.2’si “az yeterli”, %5.2’si “orta yeterli” ve %2.6’sı ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin verdikleri yanıtların dağılımı %45.5’i “yetersiz”, %27.2’si “az yeterli”, %9.1’i “orta yeterli” ve 19.2’si ise “çok yeterli” şeklindedir. Bu maddeye işverenler ise, %20’si “yetersiz”, %16.7’si “az yeterli”, %46.6’sı “orta yeterli” ve 16.7’si ise “çok yeterli” yanıtını vermişlerdir.

Bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%92.2) çok büyük bölümünün, öğretmenlerin (%72.7) büyük çoğunluğunun öğrencilerin “Alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme” çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme konusundaki yeterliliklerini yetersiz bulurken, işverenlerin (%46.6) yaklaşık yarısının öğrencileri orta yeterli bulmaktadır.

Elde edilen verilere dayalı olarak, baskı teknikleri konusunda öğrenciler ve öğretmenler, baskı teknikleri bilgisi, baskı kalıbı hazırlayabilme, çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme, baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme, baskı aşamasında güvenlik önlemleri alabilme, baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümlenebilme, çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme, yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme, çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme, yazı

tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme, alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme konusunda yetersiz olduğu görülmektedir. İşverenler ise, baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme ve alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme konusunda da öğrencileri orta yeterli buldukları görülmektedir.

4.4. Genel Beceriler

Araştırmanın dördüncü alt sorununu oluşturan, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin genel beceriler alanındaki yeterliklerini kazanma düzeylerinin belirlenmesi için araştırmaya katılan öğrenci, öğretmen ve işverenlere 6 yeterlik maddesi verilmiştir. Bu yeterliliklerle ilgili olarak alınan Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımları her bir madde için ayrı ayrı çizelgelerde (Çizelge 4.8-4.33) gösterilmiştir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin genel beceriler alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden ilki, “Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.28’de verilmiştir.

Çizelge 4.28. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Genel Beceriler Alanında “Birlikte Çalıştığı İnsanlarla Etkili İletişim Kurabilme Becerisi ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	3	7,9	5	13,2	10	26,3	20	52,6	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	10	33,3	10	33,3	30	
Toplam	9	33,7	12	48,1	22	77,8	36	140,4	79	

Çizelge 4.28’de görüldüğü gibi, “Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi” yeterliğini kazanma durumlarını öğrencilerin, %7.9’u “çok yeterli”, %13.2’si

“orta yeterli”, %26.3’ü “az yeterli” ve %52.6’sı ise “yetersiz” olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı ise, %54.5’i “yetersiz”, %18.2’si “az yeterli”, %18.2’si “orta yeterli” ve %9.1’i ise “çok yeterli” şeklindedir. “Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi” konusunda işverenler ise, %16.7’si “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %33.3’ü “az yeterli” ve %33.3’ü öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%78.9), öğretmenlerin (%72.7) ve işverenlerin (%66.6) büyük çoğunluğu Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin genel beceriler alanında “Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi” konusunda yetersiz bulmaktadır.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin genel beceriler alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan ikinci yeterlik “İnsan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi”’dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.29’da verilmiştir.

Çizelge 4.29. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Genel Beceriler Alanında “İnsan İlişkileri ve Girişimcilik Bilgisi” Yeterliliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	3	7,9	4	10,6	10	26,3	21	55,2	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	4	13,3	6	20	9	30	11	36,7	30	
Toplam	9	39,4	11	39,7	22	83,5	37	137,4	79	

Çizelge 4.29’da görüldüğü gibi, “İnsan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi” konusunda öğrencilerin %7.9 “çok yeterli”, %10.6’sı da “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %26.3’ü “az yeterli” ve %55.2’si ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1’ iken,

öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %18.2 ve %9.1’dir. İşverenlerin ise, %13.3’ü öğrencileri baskı için kalıp hazırlayabilme yönünden “çok yeterli”, %20’si “orta yeterli”, %30’u “az yeterli” ve %36.7’si “yetersiz” bulmaktadırlar.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%81.5) ve öğretmenlerin (%72.7) çok büyük kesiminin, işverenlerin (%66.7) de yarıdan çoğunun Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin genel beceriler alanında “İnsan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi” yeterliğine sahip olma düzeylerini yetersiz bulmaktadırlar.

Çizelge 4.30. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Genel Beceriler Alanında “İnsan İlişkilerini Olumlu Yönde Etkileyecek Davranışlar Gösterebilme” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	3	7,9	6	15,9	9	23,6	20	52,6	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	6	20	5	16,7	9	30	10	33,3	30	
Toplam	10	37	13	50,8	23	99,1	33	113,1	79	

Çizelge 4.30’da görüldüğü gibi genel beceriler alanındaki üçüncü yeterlilik maddesinin “İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme ” önermesine öğrencilerin % 7.9’u “çok yeterli”, %15.9’u “orta yeterli”, %23.6’sı “az yeterli” ve %52.6’sı ise “yetersiz” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye öğretmenlerin % 9.1’i “çok yeterli”, %18.2’si “orta yeterli”, %45.5’i “az yeterli” ve %27.2’si “yetersiz” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye iş verenlerin yanıtları ise, %20’si “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %30’u “az yeterli” ve %33.3’ü “yetersiz” şeklindedir.

Bu yanıtlara göre, öğrencilerin (%76.2), işverenlerin (%63.3) ve öğretmenlerin (%72.7) büyük çoğunluğunun öğrencileri “İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme ” konusunda yetersiz bulmaktadır.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin genel beceriler alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden dördüncü, “İş güvenliği ilkelerine dikkat edebilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.31’de verilmiştir.

Çizelge 4.31. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Genel Beceriler Alanında “ İş Güvenliği İlkelerine Dikkat Edebilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	2	5,2	6	15,9	11	28,9	19	50	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	2	18,2	6	54,5	11	
İşverenler	5	16,7	5	16,7	14	46,6	6	20	30	
Toplam	8	31	13	50,8	27	93,7	31	124,5	79	

Çizelge 4.31’de görüldüğü gibi, “İş güvenliği ilkelerine dikkat edebilme ” yeterliğini kazanma durumlarını öğrencilerin, %5.2’si “çok yeterli”, %15.9’u “orta yeterli”, 28.9’u “az yeterli” ve %50’si ise “yetersiz” olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı ise, %54.5’i “yetersiz”, %18.2’si “az yeterli”, %18.2’si “orta yeterli” ve %9.1’i ise “çok yeterli” şeklindedir. “Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi” konusunda işverenler ise, %16.7’si “çok yeterli”, %16.7’si “orta yeterli”, %46.6’sı “az yeterli” ve %20’si öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır.

Bu verilere göre, öğrencilerin (%78.9), öğretmenlerin (%72.7) ve işverenlerin (%66.6) çoğunluğa yakınının “İş güvenliği ilkelerine dikkat edebilme ” konusunda yetersiz bulunduğunu göstermektedir.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin genel beceriler alanında yeterlik düzeyinde kazanıp kazanmadıkları sorgulanan beşinci yeterlik “İş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme ” dir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu maddeye ilişkin yanıtları Çizelge 4.32’de verilmiştir.

Çizelge 4.32. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Genel Beceriler Alanında “ İş Ortamında İş Güvenliği İlkelerini Uygulayabilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	6	15,9	6	15,9	25	65,6	38	
Öğretmenler	2	18,2	1	9,1	3	27,2	5	45,5	11	
İşverenler	6	20	9	30	4	13,3	11	36,7	30	
Toplam	9	40,8	16	55	13	56,4	41	147,8	79	

Çizelge4.32’de görüldüğü gibi, “İş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme” konusunda öğrencilerin %2.6’sı “çok yeterli”, %15.9’u da “orta yeterli” olduklarını, buna karşılık %15.9’u “az yeterli” ve %65.6’ı ise “yetersiz” oldukları görüşündedirler. Bu konuda çok ve orta düzeyde yeterli bulan öğretmenlerin oranı %18.2 ve %9.1’ iken, öğrencilerin “az yeterli” ve “yetersiz” olduğu görüşünde olan öğretmenlerin oranı ise, %27.2 %45.5’dir. İşverenlerin ise, %20’si öğrencileri alanı ile ilgili teknoloji bilgisi yönünden “çok yeterli”, %30’u “orta yeterli”, %13.3’ü “az yeterli” ve %36.7’si “yetersiz” bulmaktadırlar.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%81.5) ve öğretmenlerin (%72.7) çok büyük kesimi, işverenlerin de (%50) yarısı, Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin genel beceriler alanında “İş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme” yeterliğine sahip olma düzeylerini yetersiz bulmaktadırlar.

Meslek Lisesi Grafik Bölümü son sınıf öğrencilerinin genel beceriler alanında kazanmaları beklenen mesleki yeterliklerden altıncısı, “Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme” dir. Öğrencilerin bu yeterliği kazanma durumlarına ilişkin öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 4.33’de verilmiştir.

Çizelge 4.33. Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Genel Beceriler Alanında “ Kişisel Yaratıcılığını Ortaya Koyabilme ” Yeterliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve İşveren Görüşleri

	Çok Yeterli		Orta Yeterli		Az Yeterli		Yetersiz		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Öğrenciler	1	2,6	6	15,9	6	15,9	25	65,6	38	
Öğretmenler	1	9,1	2	18,2	5	45,5	3	27,2	11	
İşverenler	5	16,7	14	46,6	5	16,7	6	20	30	
Toplam	7	28,4	22	80,7	16	78,1	34	112,8	79	

Çizelge 4.33’da görüldüğü gibi, “Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme ” yeterliğini kazanma durumlarını öğrencilerin, %2.6’sı “çok yeterli”, %15.9’u “orta yeterli”, %15.9’u “az yeterli” ve %65.6’sı ise “yetersiz” olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu maddeye verdikleri yanıtların dağılımı ise, %27.2’si “yetersiz”, %45.5’i “az yeterli”, %18.2’si “orta yeterli” ve %9.1’i ise “çok yeterli” şeklindedir. “Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi” konusunda işverenler ise, %16.7’si “çok yeterli”, %46.6’sı “orta yeterli”, %16.7“az yeterli” ve %20’si öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bu yanıtlarına göre, öğrencilerin (%81.5) çok büyük bir bölümü , öğretmenlerin (%72.7) büyük bölümü ve işverenlerin (%46.6) ise yarısına yakını öğrencileri Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerini “Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme ” konusunda yetersiz, işverenlerin (%46.6) ‘sı ise öğrencileri “Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme ” orta yeterli görmektedirler.

Elde edilen verilere dayalı olarak genel beceriler konusunda öğrencilerin ve öğretmenlerin, insanlarla etkili iletişim kurabilme, insan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi, insan ilişkilerine olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme, iş güvenliğine dikkat edebilme, iş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme, kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme konularında yetersiz olduğu söylenebilir. İşverenlerin öğrencilerin kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme konusunda yeterliklerini orta yeterli buldukları görülmektedir.

Okul ve işletmelerde meslek eğitimi gören grafik öğrencilerine verilen genel dersler ve iletişimle ilgili eğitim, iş hayatı ve çevreyle uyumları için yeterli olmadığı görülmektedir.

Beşinci Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, yöntemi, elde edilen bulgular ve yorumlarına dayalı olarak varılan sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Endüstri toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecini yaşadığımız günümüzde teknolojik yenilikler, görülmemiş değişimlere ortam hazırlamaktadır. Bu değişimin gelişim yönünde olmasını, bilim, teknoloji, sanat alanında bilgili ve tutarlı insanlar yetiştirecek olan eğitim sağlayacaktır.

Ortaöğretimde mesleki ve teknik öğretimin yapısı nitelikli işgücü yetiştirme açısından kritik öneme sahiptir. Bu nedenle mesleki yeterliklerin çok iyi belirlenmesi ve bu yeterliklerin çağın ihtiyaçlarına cevap vermesi gerekmektedir. Bu araştırmada meslek liselerindeki grafik bölümünün mesleki yeterliklerinin çağın ihtiyaçlarına cevap verip vermediği irdelenmiştir. Bu araştırma ile, meslek lisesi grafik öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre mesleki yeterliklerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma 2001-2002 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Gazi Teknik ve Anadolu Meslek Lisesi ve Bursa il merkezindeki Necatibey Kız Meslek Lisesindeki grafik bölümündeki toplam 38 son sınıf öğrencisi, 11 grafik öğretmeni ve öğrencilerin staj yaptıkları Eskişehir ve Bursa il merkezindeki toplam 30 işyeri örneklem olarak seçilmiştir. Tarama türünde gerçekleştirilen araştırmanın verileri anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), Excel bilgisayar programından, frekans ve yüzde dağılımından yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Tasarım alanındaki; konuya uygun tasarım yapabilme, desen çizebilme, deseni çeşitli tekniklerle renklendirme, ürüne dönüştürme, üretim çizelgesi hazırlayabilme, malzeme seçimi yapabilme, zamanı etkili kullanabilme, malzemeyi ekonomik kullanabilme, üretimi gerçekleştirme ve hedef kitleye uygun tasarım yapabilme yeterliklerinde öğrenciler kendilerini yetersiz bulurken, öğretmenler tasarımı model ürüne dönüştürme ve hedef kitleye uygun tasarım yapabilme konusunda öğrencileri az yeterli bulmaktadır. İşverenler, öğrencileri zamanı etkili kullanma konusunda az yeterli buldukları söylenebilir. Öğrencilere tasarım ile ilgili öğrenme-öğretme süreçlerini anlama, uygulama, ürüne dönüştürme, yaratıcılığını kullanma gibi çeşitli yeterlikleri kazanmadıkları söylenebilir. Tasarım alanı bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin tasarım alanındaki yeterliklerinin yetersiz düzeyde olduğu görülmektedir.
- Teknoloji alanında öğrenciler ve öğretmenler; teknoloji alanı ile ilgili malzeme ve teknoloji bilgisi, araç-gereçleri kullanabilme, araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme, yeni teknolojileri izleyebilme ve ürünlere yeni yorumlar getirebilme yeterlikleri konusunda yetersiz bulurken, işverenler, alanı ile ilgili malzeme ve teknoloji bilgisi, yeni teknolojileri izleyebilme konusunda öğrencileri az yeterli, araç-gereçleri kullanabilme, bakım ve onarımlarını yapabilme konusunda ise orta yeterli bulunduğu görülmektedir. Teknoloji alanı bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin teknoloji alanındaki yeterliklerinin yetersiz düzeyde olduğu görülmektedir. Teknolojileri takip edebilmek için gerekli olan malzeme araç-gereç, makine, laboratuvar, bilgisayar, internet gibi teknik malzeme ve ortamların okullarda yeterli düzeyde bulunmadığı, olanlarda ise bunların kullanımına izin verilmediği anlaşılmaktadır. Bunun sonucunda da öğrencilerin teknoloji kullanımında yetersiz olmasına sebep olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin, teknolojik gelişmeler doğrultusunda kendilerini yenileyemedikleri, sanayi stajlarında bilgi sorunuyla karşı karşıya kaldıkları söylenebilir.

- Baskı teknikleri alanında öğrenciler ve öğretmenler; baskı teknikleri bilgisi, baskı kalıbı hazırlayabilme, çeşitli baskı tekniklerini kullanabilme, araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme, baskı aşamasında güvenlik önlemleri alabilme, baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözebilme, çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme, yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme, çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme, yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme, alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme konusunda öğrencileri yetersiz bulunduğu görülmektedir. İşverenler ise, baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerin kavrayabilme ve alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme konusunda öğrencileri orta yeterli buldukları görülmektedir. Baskı teknikleri alanı bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine göre meslek lisesi grafik bölümü öğrencilerinin baskı teknikleri alanındaki yeterliklerinin genelde yetersiz düzeyde olduğu görülmektedir.
- Genel beceriler alanında öğrenciler ve öğretmenler; insanlarla etkili iletişim kurabilme, insan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi, insan ilişkilerine olumlu yönde davranışlar gösterebilme, iş güvenliğine dikkat edebilme, iş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme, kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme konularında yetersiz olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin insan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme ve kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilmede öğrencileri az yeterli bulunduğu görülmektedir. İş verenler ise, öğrencilerin kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme konusunda yeterliğini orta yeterli buldukları görülmektedir.
- Okul ve işletmelerde meslek eğitimi gören grafik öğrencilerine verilen genel dersler ve iletişimle ilgili eğitim, iş hayatı ve çevreyle uyumları için yeterli olmadığı görülmektedir.
- Orta öğretim seviyesindeki mesleki ve teknik okullar içindeki tasarım teknolojisi grafik programları, değişen ve gelişen şartlara uygun değildir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgulara dayanarak Meslek Lisesi Grafik Bölümü öğrencilerinin öğrenci, öğretmen ve işveren görüşlerine mesleki yeterliklerini belirleyerek, ilgililere ve bu konuda yapılacak diğer araştırmalara ışık tutması amacıyla aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Öğrencilere tasarım ile ilgili öğrenme-öğretme süreçlerini anlama, uygulama, ürüne dönüştürme, yaratıcılığını kullanma gibi çeşitli yeterlilikleri eğitim programları çerçevesinde kazandırılmalıdır.
- Teknolojileri takip edebilmek için gerekli olan malzeme araç-gereç, makine, laboratuvar, bilgisayar, internet gibi teknik malzeme ve ortamların okullarda yeterli düzeye çıkarılmalı, öğrencilere uygulama ortamı sağlanmalıdır. Teknoloji eğitimi verilmelidir.
- Okul-Sanayi işbirliğinin devamlılığı sağlanarak öğrencilerin bilgi eksiklikleri giderilmeli ve kendilerini yenilemeleri sağlanmalıdır.
- Baskı atölyelerinin araç-gereç, donanım ve fiziki koşulları, eğitim programları, uygulama yapmaya uygun hale getirilmeli. Gerektiğinde işyerlerinin, iş ortamlarından yararlanılması sağlanmalıdır.
- Okul ve işletmelerde meslek eğitimi gören grafik öğrencilerine verilen genel dersler ve iletişimle ilgili eğitimlerde, takım halinde çalışma, insan ilişkileri, kendini tanıma becerisi gibi iş hayatı ve çevreye uyumlarını sağlayacak yeterlikler kazandırılmalıdır.
- Orta öğretim seviyesindeki mesleki ve teknik okullar içindeki tasarım teknolojisi grafik programları, değişen ve gelişen şartlara uygun olarak geliştirilerek sürdürülmelidir. Programlarda esneklik sağlanmalıdır.

- Mesleki ve teknik eğitim programları içindeki tasarım teknolojisi grafik programı, uluslararası standartlar dikkate alınarak tanımlanmalı, analiz edilmeli ve meslek standartları geliştirilmelidir.
- İş hayatındaki gelişmeler, yararlı ve gerekli görüldüğü ölçüde eğitim programlarına yansıtılmalıdır. Finansman yönünden desteklenmelidir.

EKLER

EK 1**MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
MESLEKİ YETERLİKLERİ****ARAŞTIRMA ANKETİ****Değerli öğrenci;**

Bu anket, öğrenim gördüğünüz Grafik alanında kazanmanız gereken yeterlikleri belirlemek amacı ile yapılan bir araştırma kapsamında hazırlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulguların geçerliliği, sizin anketi yanıtlanmanızdaki içtenliğinize bağlıdır.

Ankette Grafik alanının dört önemli boyutunu oluşturan tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanında sahip olmanız gereken bilgi ve becerilere dönük ifadeler yer almaktadır.

Sizden istenen bu bilgi ve becerilerde kendinizi ne kadar yeterli gördüğünüzü her ifadenin karşısında yer alan dört seçenekten birini (X) işaretleyerek belirtiniz. Anketten elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Lütfen yanıtsız madde bırakmayınız.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ferdağ ÇAKIR
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 1- devam

**MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
MESLEKİ YETERLİKLERİ**

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden, size en uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Her soru için yalnız bir seçenek işaretlenecektir.

Aşağıdaki konularda kendinizi ne ölçüde yeterli hissediyorsunuz?

Çok Yeterli	Orta Yeterli	Az Yeterli	Yetersiz
( )	( )	( )	( )

Tasarım

1-Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme.....	( )	( )	( )	( )
2-Tasarıma uygun desen çizebilme.....	( )	( )	( )	( )
3-Deseni çeşitli tekniklerle renklendirebilme.....	( )	( )	( )	( )
4-Tasarımı model ürüne dönüştürebilme.....	( )	( )	( )	( )
5-Üretim çizelgesi hazırlayabilme.....	( )	( )	( )	( )
6-Ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme.....	( )	( )	( )	( )
7-Zamanı etkili kullanabilme.....	( )	( )	( )	( )
8-Malzemeyi ekonomik kullanabilme.....	( )	( )	( )	( )
9-Üretimi gerçekleştirebilme	( )	( )	( )	( )
10-Hedef kitleye uygun tasarım yapabilme	( )	( )	( )	( )

Teknoloji

1-Alanı ile ilgili malzeme bilgisi.....	( )	( )	( )	( )
2-Alanı ile ilgili teknoloji bilgisi.....	( )	( )	( )	( )

EK1- devam

- 3-Alanı ile ilgili araç-gereçleri kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-Alanı ile ilgili araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5- Alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6- Ürünlere yeni yorumlar getirebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )

Baskı Teknikleri

- 1-Çeşitli baskı teknikleri bilgisi..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 2-Baskı için kalıp hazırlayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 3-Çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-Baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5-Baskı aşamasında güvenlik önlemlerini alabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6-Baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümlenebilme.... ( ) ( ) ( ) ( )
- 7-Çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 8-Yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 9-Çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 10-Yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 11-Alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme.. ( ) ( ) ( ) ( )

Genel Beceriler

- 1-Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 2-İnsan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi..... ( ) ( ) ( ) ( )

EK 1- devam

- 3- İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-İş güvenliği ilkelerine dikkat edebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5- İş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6- Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )

EK 1- devam**MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
MESLEKİ YETERLİKLERİ****ARAŞTIRMA ANKETİ****Değerli öğretmenler;**

Bu anket, öğrencilerin öğrenim gördüğü Grafik alanında kazanması gereken yeterlikleri belirlemek amacı ile yapılan bir araştırma kapsamında hazırlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulguların geçerliliği, sizin anketi yanıtlamanızdaki içtenliğinize bağlıdır.

Ankette Grafik alanının dört önemli boyutunu oluşturan tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanında öğrencilerin sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere dönük ifadeler yer almaktadır.

Sizden istenen iş yeri uygulamasından sorumlu olduğunuz öğrencilerinizi ne kadar yeterli gördüğünüzü her ifadenin karşısında yer alan dört seçenektan birini (X) işaretleyerek belirtiniz. Ankette elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Lütfen yanıtsız madde bırakmayınız.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ferdağ ÇAKIR
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 1- devam

**MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
MESLEKİ YETERLİKLERİ**

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden, size en uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Her soru için yalnız bir seçenek işaretlenecektir.

Aşağıdaki konularda kendinizi ne ölçüde yeterli hissediyorsunuz?

Çok Yeterli	Orta Yeterli	Az Yeterli	Yetersiz
( )	( )	( )	( )

Tasarım

1-Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme.....	( )	( )	( )	( )
2-Tasarıma uygun desen çizebilme.....	( )	( )	( )	( )
3-Deseni çeşitli tekniklerle renklendirebilme.....	( )	( )	( )	( )
4-Tasarımı model ürüne dönüştürebilme.....	( )	( )	( )	( )
5-Üretim çizelgesi hazırlayabilme.....	( )	( )	( )	( )
6-Ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme.....	( )	( )	( )	( )
7-Zamanı etkili kullanabilme.....	( )	( )	( )	( )
8-Malzemeyi ekonomik kullanabilme.....	( )	( )	( )	( )
9-Üretimi gerçekleştirebilme	( )	( )	( )	( )
10-Hedef kitleye uygun tasarım yapabilme	( )	( )	( )	( )

Teknoloji

1-Alanı ile ilgili malzeme bilgisi.....	( )	( )	( )	( )
2-Alanı ile ilgili teknoloji bilgisi.....	( )	( )	( )	( )

EK 1- devam

- 3-Alanı ile ilgili araç-gereçleri kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-Alanı ile ilgili araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5- Alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6- Ürünlere yeni yorumlar getirebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )

Baskı Teknikleri

- 1-Çeşitli baskı teknikleri bilgisi..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 2-Baskı için kalıp hazırlayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 3-Çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-Baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5-Baskı aşamasında güvenlik önlemlerini alabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6-Baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümlenebilme.... ( ) ( ) ( ) ( )
- 7-Çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 8-Yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 9-Çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 10-Yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 11-Alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme.. ( ) ( ) ( ) ( )

Genel Beceriler

- 1-Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 2-İnsan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi..... ( ) ( ) ( ) ( )

EK 1- devam

- 3- İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-İş güvenliği ilkelerine dikkat edebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5- İş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6- Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )

EK 1- devam**MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
MESLEKİ YETERLİKLERİ****ARAŞTIRMA ANKETİ****Sayın Yetkili;**

Bu anket, iş yerinde staj gören Grafik Bölümü öğrencilerinin Grafik alanında kazanmaları gereken yeterlikleri belirlemek amacı ile yapılan bir araştırma kapsamında hazırlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulguların geçerliliği, sizin anketi yanıtlamanızdaki içtenliğinize bağlıdır.

Ankette Grafik alanının dört önemli boyutunu oluşturan tasarım, teknoloji, baskı teknikleri ve genel beceriler alanında öğrencilerin sahip olmaları gereken bilgi ve becerilere dönük ifadeler yer almaktadır.

Sizden istenen bu bilgi ve becerilerde öğrencileri ne kadar yeterli gördüğünüzü her ifadenin karşısında yer alan dört seçenekten birini (X) işaretleyerek belirtiniz. Ankettten elde edilecek bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Lütfen yanıtsız madde bırakmayınız.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ferdağ ÇAKIR
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 1- devam

**MESLEK LİSESİ GRAFİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVEREN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
MESLEKİ YETERLİKLERİ**

Aşağıdaki sorularla ilgili seçeneklerden, size en uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Her soru için yalnız bir seçenek işaretlenecektir.

Aşağıdaki konularda kendinizi ne ölçüde yeterli hissediyorsunuz?

Çok Yeterli	Orta Yeterli	Az Yeterli	Yetersiz
( )	( )	( )	( )

Tasarım

1-Kendisine verilen konuya uygun tasarım yapabilme.....	( )	( )	( )	( )
2-Tasarıma uygun desen çizebilme.....	( )	( )	( )	( )
3-Deseni çeşitli tekniklerle renklendirebilme.....	( )	( )	( )	( )
4-Tasarımı model ürüne dönüştürebilme.....	( )	( )	( )	( )
5-Üretim çizelgesi hazırlayabilme.....	( )	( )	( )	( )
6-Ürüne uygun malzeme seçimi yapabilme.....	( )	( )	( )	( )
7-Zamanı etkili kullanabilme.....	( )	( )	( )	( )
8-Malzemeyi ekonomik kullanabilme.....	( )	( )	( )	( )
9-Üretimi gerçekleştirebilme	( )	( )	( )	( )
10-Hedef kitleye uygun tasarım yapabilme	( )	( )	( )	( )

Teknoloji

1-Alanı ile ilgili malzeme bilgisi.....	( )	( )	( )	( )
2-Alanı ile ilgili teknoloji bilgisi.....	( )	( )	( )	( )

EK 1- devam

- 3-Alanı ile ilgili araç-gereçleri kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-Alanı ile ilgili araç-gereçlerin basit bakım ve onarımlarını yapabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5- Alanı ile ilgili yeni teknolojileri izleyebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6- Ürünlere yeni yorumlar getirebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )

Baskı Teknikleri

- 1-Çeşitli baskı teknikleri bilgisi..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 2-Baskı için kalıp hazırlayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 3-Çeşitli baskı tekniklerini uygulayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-Baskı amaçlı araç-gereçlerin özelliklerini kavrayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5-Baskı aşamasında güvenlik önlemlerini alabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6-Baskı aşamasında karşılaşılan sorunları çözümlenebilme.... ( ) ( ) ( ) ( )
- 7-Çeşitli yazı karakterlerini tanıyabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 8-Yazı tekniklerini uygun ortamda kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 9-Çalışma ortamı için uygun koşullar hazırlayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 10-Yazı tekniklerini amacına ve ürüne uygun kullanabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 11-Alanında karşılaştığı sorunlara çözüm önerileri getirebilme.. ( ) ( ) ( ) ( )

Genel Beceriler

- 1-Birlikte çalıştığı insanlarla etkili iletişim kurabilme becerisi..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 2-İnsan ilişkileri ve girişimcilik bilgisi..... ( ) ( ) ( ) ( )

EK 1- devam

- 3- İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek davranışlar gösterebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 4-İş güvenliği ilkelerine dikkat edebilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 5- İş ortamında iş güvenliği ilkelerini uygulayabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )
- 6- Kişisel yaratıcılığını ortaya koyabilme..... ( ) ( ) ( ) ( )

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.26.00.02.000/
KONU : Anket uygulaması

27.05.02*015449

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesinden alınan 22/05/2002 gün ve 415-2137 sayılı yazıda; Eğitim Bilimleri Anabilimdalı Eğitim Programları ve Öğretimi Yüksek lisans öğrencisi Ferdağ ÇAKIR'ın, "Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Öğrenci, Öğretmen ve İş Veren Görüşlerine göre Mesleki Yeterlilikleri" konulu yüksek lisans tezi için İlimiz Gazi Anadolu Meslek Lisesinin Tasarım Teknolojisi Grafik Bölümü öğretmenleri ve aynı bölüm 3. sınıf öğrencilerine anket uygulaması için izin istenilmektedir.

Adı geçen öğrencinin yukarıda belirtilen okul öğretmen ve öğrencilerine anket uygulaması, anket sonucundan müdürlüğümüze bilgi verilerek kaydıyla uygun görülmektedir. Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Muhammet OZDEMİR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
24/05/2002

M. Yaşar ÖZGÜD
Vali a.
Vali Yardımcısı

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
ESKİŞEHİR

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. “ Meslek Lisesi Grafik Bölümü Öğrencilerinin Öğrenci, Öğretmen ve İş Veren Görüşlerine Göre Mesleki Yeterlikleri” konulu yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Tezimle ilgili gerekli verileri toplamak için, Eskişehir il merkezinde bulunan Gazi Anadolu Meslek Lisesi ile, Bursa il merkezinde bulunan Necatibey Kız Meslek Lisesi'nin Tasarım Teknolojisi Grafik Bölümü öğretmenleri ile, Lise 3.sınıf öğrencilerine anket uygulamam gerekmektedir.

Söz konusu uygulamayı yapabilmem için ilgili makamlardan izin alınması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim.

17.05.2002
Ferdağ ÇAKIR
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

KAYNAKÇA

- Adem, Mahmut. **Atatürkçü Düşünce Işığında Eğitim Politikamız.**
Ankara: Bilim Matbaası, 2000.
- Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi.** 9. Baskıdan Bazı Eklerle Tıpkı Basım. Ankara: Pegem A Yayınları, 2005.
- Alkan, Cevat. **Eğitim Teknolojisi, Kuramlar, Yöntemler.** Ankara, 1997.
Alkan, Cevat. **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları.** Ankara: Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, 1988.
- Alkan, Cevat, Hıfzı Doğan ve İlhan Sezgin. **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları** İstanbul : Alkım Yayınları, 1998.
- Becer, Emre. **İletişim ve Grafik Tasarım.** İstanbul: Dost Yayınları, 1999.
- Bursalıoğlu, Ziya. “Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış”, **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.** 154, 1978.
- Buyurgan, Serap. “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Öğrencilerinin Okul Beklentileri ile Yönelindikleri Meslekler Arasındaki İlişki (Son Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma)”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara : 1996.
- Ceylan, Memduh. “3308 Sayılı Çıraklık Ve Meslek Eğitim Kanunu Uyarınca Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Meslek Eğitimi Uygulamasının Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE:, 1992.
- Çetin, Şaban. “Mesleki ve Teknik Eğitimde Mesleki Yeterliliğin Ölçülmesi ve Mesleki Belgelendirme”, **Milli Eğitim, Eğitim Sanat Kültür Dergisi.** 3: 152, Ekim-Kasım-Aralık, 2001.

Çilenti, Kamuran. **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara ,1984.

MEB. “Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu (3308 S.K.)” **2002**. [http://www.meb.com](http://www.meb.com.tr) /tr. Erişim Tarihi: Şubat 2002.

Doğan, Hıfzı. **METAP** (Mesleki ve Teknik Öğretim Ana Plan Esasları). Ankara, 1979.

Doğan, Hıfzı. “Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma İhtiyacı”, **Milli Eğitim, Eğitim Sanat Kültür Dergisi**. 2: 198, Nisan-Mayıs-Haziran 1998.

Doğan, Hıfzı, Ayten Ulusoy ve Fatma Hacıoğlu. **Okul Sanayi İlişkileri “Okuldan İş Hayatına Geçiş”**, Ankara : Önder Matbaacılık, 1997.

Duman, Tayyip. “Avrupa Birliği Eğitim Programları (Leonardo Da Vinci Programı)”, **Milli Eğitim, Eğitim Sanat Kültür Dergisi**. 2: 150, Nisan-Mayıs-Haziran 2001.

Erden, Münire. **Eğitimde Program Değerlendirme**. Ankara : Anı Yayıncılık, 1998.

Eroğlu, Gülçin. “Kız Meslek Lisesi El Sanatları Öğrencilerinin Okul-Sanayi İşbirliği Kapsamında İşletmelerde Beceri Eğitimi İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Nedenleri Ve Çözüm Yolları.”Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Ankara: Gazi Üniversitesi SBE.,1999.

Ersezer, Kesici Gülçin. “Meslek Liseleri İle Anadolu Güzel Sanat Liselerinin Grafik / Sanat Eğitiminin İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı , 2000.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde “Program” Geliştirme**. Ankara : Meteksan Matbaası, 1998.

Fidan, Nurettin. **Eğitim Psikolojisi “ Okulda Öğrenme ve Öğretme”**. Ankara : Alkım Yayınları, 1996.

Geçer, Arif. “Türkiye’de Orta Öğretim Düzeyindeki Mesleki Teknik Eğitim Mezunlarının İstihdam ve Verimliliği.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Gürol, Mehmet. **Okul Sanayi İşbirliği**. Ankara : Şafak Matbaacılık, 1997.

Hakan, Ayhan. “Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Yaklaşımlar”, **Anadolu Üniversitesi AÖF Dergisi**. 1993.

Hakan, Ayhan ve Diğerleri. “Eğitim Bilimlerinde Yenilikler”, Editör: Ayhan Hakan. **Anadolu Üniversitesi AÖF Dergisi**. 559, 1998.

Kavak, Yüsel. “Meslek Yüksekokulları İş Hayatı İlişkileri ”, **H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**. 7:95-115, 1995.

_ _ , **Kız Meslek Liseleri Öğretim Programları**. Ankara :Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, 2000.

Koç, Fatma. “Mesleki Eğitimde Okul Sanayi İşbirliği”, **Milli Eğitim, Eğitim Sanat Kültür Dergisi**. 1: 141, Ocak- Şubat- Mart, 1999.

Kurtuluş, Yıldız. “Sanat Eğitiminde İşbirlikli Öğrenme”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 20: 201-205, 2001.

MEB. “Mesleki ve teknik Eğitim” 2006. [http:// www. die. gov.tr. /tr](http://www.die.gov.tr/). Erişim Tarihi: 2006.

MEB. “Kız Teknik Öğretim” 2006. [http:// www.meb.com](http://www.meb.com) /tr. Erişim Tarihi: Mayıs 2006.

MEB. “Erkek Teknik Öğretim” 2006. [http:// etogm.meb.gov.tr](http://etogm.meb.gov.tr). Erişim Tarihi: Mart 2006.

Milli Eğitim Bakanlığı. **Mesleki ve teknik Eğitim Alanları**. Ankara: 2005.

Oğuz, Orhan, Ayla Oktay ve Halis Ayhan. **21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi**. İstanbul : Serdar Eğitim Araştırma Yayıncılık, 2001.

“ 16. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Dokümanı ”, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Karabük Teknik Eğitim Fakültesi, **I.Mesleki Teknik Eğitim Sempozyumu**, Ankara, 1998.

Ömeroğlu, Aytül. “Kız Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mezun Olduktan Sonraki Beklentileri.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.,1998.

Önal, Sami. “3308 Sayılı Yasa Kapsamında İşletmelerde Yapılan Meslek Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.,1997.

Özgül, İlhan. “Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunları / Çözümler / Ulusal / Evrensel Perspektif ”. **M.E.B. Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi Hazırlık Dokümanı**. Ankara, 1990.

Özgül, Naile. “İşletmelerde Staj Yapan Meslek Lisesi Öğrencilerine Staj Yaptıkları Kurumların Mesleki Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.,1995.

Özonay, İnci Zeynep. “Öğretmenlerin Adaylık Eğitimi Programının Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Eğitim

Bilimler Enstitüsü, 2002.

Sağlam, M. ve D.Kürüm. “Türkiye’de ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler” **Milli Eğitim Dergisi**. 33,167: ss.53-70, 2005.

Sağlam, Mustafa. “Öğretimi Etkileyen Etmenler” **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No:1317: ss. 77-94, 2003

Sağlam, Mustafa. “Avrupa Birliği Ülkelerinde Eğitim Basamakları Arasında Öğrenci Akışının Düzenlenmesi, Avrupa Birliği Vizyonu, Türkiye’de Eğitim ve Özel Okullar”. Antalya, 2006.

Senemoğlu, Nuray. **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim : Kuramdan Uygulamaya**. Ankara,1997.

Türk Dil Kurumu. **Türkçe Sözlük I**. Dokuzuncu Basım. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998.

Türkiye İş Bankası. **75 Yılda Eğitim**. İstanbul : Türk Tarih Vakfı Yayınları, 1999.

TÜSİAD. **Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması**. İstanbul: 1999.

Uyanık, Hüseyin. “ İzmir İli Ticaret Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi İle İlgili Bir Araştırma.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE., 1994.

Ünalın, Halit Turgay. “Modernizmi Hazırlayan Sanat Hareketlerinin Afiş Tasarımına Etkileri.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. 2001.

Yazçayır, Nevriye. “Kız Meslek Lisesi Eğitim Programlarının İstihdam Açısından Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara : Ankara Üniversitesi ,SBE ,1999.